

המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 60386-06-14 מדינת ישראל ואח' נ' דנקנר ואח'

בפני כב' השופט חאלד כבוב**המאשימה****מדינת ישראל**

ע"י ב"כ פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)
 עו"ד חנה קורין ו/או עמית בכר ו/או מאור ברדיצ'בסקי
 רחוב מנחם בגין 154, תל אביב
 טל': 073-3736100; פקס: 073-3736085

נגד**הנאשמים****1. נוחי דנקנר**

ע"י ב"כ עוה"ד גיורא אדרת ו/או יפעת מנור-נהרי
 ממשד אדרת-שמחוני משרד עורכי דין
 רחוב ויצמן 2, תל אביב
 טל': 03-6932020; פקס: 03-6932021

2. איתי אהרן שטרומ

ע"י ב"כ עוה"ד איריס ניב-סבאג ו/או נויט נגב ו/או אלון ביכלר
 ממשד שינמן-נגב-ניב עורכי דין
 רחוב ויצמן 2, תל אביב
 טל': 03-6099914; פקס: 03-6099915

3. אי די בי חברה לאחזקות בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד משה ישראל ו/או אלימלך קורצוויל
 רחוב שאול המלך 8, תל אביב
 טל': 03-6966777; פקס: 03-6966005

4. קלוס טריידינג בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד פנחס רובין ו/או ארז הראל ו/או הילה שמעון
 ממשד גורניצקי ושות', עורכי דין
 שדרות רוטשילד 45, תל אביב
 טל': 03-7109191; פקס: 03-5606555

כתבי עת:

[זוהר גושן, "תרמית ומניפולציה בניירות ערך:", משפטים, כרך ל \(תשנ"ט-תש"ס\) 591](#)

חקיקה שאוזכרה:

[חוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968: סע' 36, 53\(א\), 53\(ב\), 54\(א\), 54, 54\(א\), 54\(ב\), 54\(ג\), 54\(ד\), 54\(ה\), 54\(ו\), 54\(ז\), 54\(ח\), 54\(ט\), 54\(י\), 54\(יא\), 54\(יב\), 54\(יג\), 54\(יד\), 54\(טו\), 54\(טז\), 54\(יז\), 54\(יח\), 54\(יט\), 54\(כ\), 54\(כא\), 54\(כב\), 54\(כג\), 54\(כד\), 54\(כה\), 54\(כו\), 54\(כז\), 54\(כח\), 54\(כט\), 54\(ל\), 54\(לא\), 54\(לב\), 54\(לג\), 54\(לד\), 54\(לה\), 54\(לו\), 54\(לז\), 54\(לח\), 54\(לט\), 54\(לע\), 54\(לס\), 54\(לסא\), 54\(לסב\), 54\(לסג\), 54\(לסד\), 54\(לסה\), 54\(לסו\), 54\(לסז\), 54\(לסח\), 54\(לסט\), 54\(לסז\), 54\(לסח\), 54\(לסט\), 54\(לסז\), 54\(לסח\), 54\(לסט\)](#)[חוק העונשין, תשל"ז-1977: סע' 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000](#)[תקנות ניירות ערך \(דוחות תקופתיים ומיידיים\), תשל"ל-1970](#)

חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000: סע' 4

מיני-רציו:

* בית המשפט גזר את דינם של חברות ובעלי השליטה בהן, בגין ביצוע עבירות כלכליות, והשית על החברות קנס כספי ועל בעלי השליטה מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס.

* עונשין – ענישה – עבירות כלכליות

* עונשין – ענישה – מדיניות ענישה: עבירות כלכליות

הנאשמים – חברות ובעלי השליטה בהן – הורשעו בעבירות שעיקרן השפעה בדרכי תרמית על תנודות שערי נייר ערך, הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך. הנאשמים 1 ו-3 הואשמו אף בעבירות אי דיווח ופרט מטעה בתשקיף והנאשמים 1,3, 4 באיסור עשיית פעולה ברכוש אסור.

בית המשפט המחוזי גזר את הדין ופסק:

עבירות תרמית בניירות ערך פוגעות ביעילות שוק ההון, משפיעות על מחיר נייר הערך ובכך מונעות מכוחות ההיצע והביקוש בשוק להיות אלו הקובעים את מחיר נייר הערך באופן כלכלי ומשוכלל, כך נפגעת יכולת המשקיעים להעריך את שווי החברה על בסיס נתונים כלכליים ומייצגים, נפגעת יעילות שוק ההון, הגינות המסחר וביתר שאת נפגע אמון המשקיעים בשוק ההון. בפסיקה נקבע כי על ביהמ"ש להכביד את ידו על מבצעי העבירות של תרמית בניירות ערך כביטוי לסלידת החברה ולגינוי התנהגות בלתי ראויה זו כאשר המעשים נעשים לשם בצע כסף תוך פגיעה בכספם של משקיעים שבחלקם הם כספי ציבור. בענייננו ניתן לומר שמידת הפגיעה בערכים הינה חמורה ומאוד משמעותית. מתחם העונש ההולם של נאשם 1 הינו בין 20 ל-42 חודשי מאסר בפועל. בנוגע לנאשם 2 מתחם הענישה ההולם הינו בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל. מבלי להתעלם משיקולי החומרא, יש להטיל על הנאשמים ענישה ברף הנמוך של המתחם, בשל אישיותם של הנאשמים, פועלם ההתנדבותי יוצא הדופן וההפסדים והנזקים שנגרמו להם עקב הסתבכותם בפרשה. לפיכך נגזרו על הנאשם 1 – 24 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר מותנה, קנס בסך של 800,000 ש"ח או תחתיו. על נאשם 2 – 12 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר מותנה, קנס בסך של 500,000 ש"ח או מאסר תחתיו. בהתחשב במצבן הכלכלי של החברות הנאשמות 3-4, שאינו מאפשר פירעון קנס בגובה שהיה ראוי להטיל עליהן בנסיבות העניין, הוטלו על הנאשמת 3 קנס בסך של 250,000 ש"ח ועל הנאשמת 4 קנס בסך של 150,000 ש"ח.

גזר דיןרקע

1. ביום 4.7.2016 ניתנה על ידי הכרעת דין מפורטת בעניינם של הנאשמים וזאת לאחר שמיעת הוכחות וסיכומים בתיק.

הכרעת הדין נפרסת על פני 281 עמודים וסוקרת את סיפור המעשה והראיות בתיק ואין בכוונתי לחזור על האמור בה במסגרת גזר הדין מעבר לנדרש לצורך גזירת הדין.

עם זאת, אזכיר בקליפת האגוז מי היו הנפשות הפועלות, במה הן הורשעו ואת עיקרי הכרעת הדין.

הנאשם 1, נוחי דנקנר (להלן: "**הנאשם 1**" או "**דנקנר**"), היה בעת הרלוונטית בחודש פברואר 2012 בעל השליטה בחברת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ, היא הנאשמת 3 (להלן: "**הנאשמת 3**" או "**אי.די.בי**") וזאת נוכח אחזקתו במשותף בכ-69% ממניות חברת גנדן הולדינגס בע"מ אשר החזיקה בכ-46% ממניות אי.די.בי כמפורט בכתב האישום, כאשר בנוסף להיות דנקנר בעל השליטה הוא כיהן כיו"ר הדירקטוריון של אי.די.בי וחברות נוספות בקבוצה, לרבות אי.די.בי פיתוח, דסק"ש וכלל תעשיות. כמו כן, כיהן כדירקטור בחברות נוספות בקבוצת אי.די.בי ולקח חלק פעיל בהתוויית המדיניות העסקית של הקבוצה תוך פיקוח על פעילות החברות.

הנאשם 2, איתי שטרום (להלן: "**הנאשם 2**" או "**שטרום**"), כלכלן בהשכלתו, איש עסקים בתחום שוק ההון. על פי כתב האישום, בתקופה הרלוונטית לאישום היה שטרום בעלים של קבוצת חברות העוסקות במסחר בניירות ערך, ניהול תיקים, בנקאות להשקעות ובנקאות פרטית, ביניהן הנאשמת 4. שטרום ודנקנר הינם מכרים ובתקופה הרלוונטית לאישום שררה ביניהם מערכת יחסים חברית.

הנאשמת 3, אי.די.בי, היא כיום חברה פרטית הרשומה בישראל. על פי כתב האישום, בתקופה הרלוונטית מניות החברה נסחרו בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן: "**הבורסה**"), בשיטת הרצף והיא היתה אחת מחברות האחזקה הגדולות בישראל, כשבבעלותה מגוון חברות ופעילות ענפה בתחומים שונים במשק הישראלי ובחול"ל. ביום 9.8.2015 נמחקו מניות החברה ממסחר בבורסה והחברה הפכה לחברה בבעלות פרטית.

הנאשמת 4, קלוס טריידינג בע"מ, ובשמה הקודם ISP Financial Trading Ltd. (להלן: "**הנאשמת 4**" או "**ISP**"), חברה פרטית שעסקה בתקופה הרלוונטית לאישום בניהול כספי נוסטרו, החברה היתה בבעלות משותפת של שטרום, עדי שלג ושותף נוסף, עד לפירוק השותפות ביום 14.2.2012, כאשר עד מועד זה כיהן שלג כמנכ"ל ISP. ISP הינה חלק מקבוצת חברות, בבעלותו של שטרום, אשר פעלו בחלקן תחת רישיון בשווייץ.

2. הנאשמים הורשעו כאמור לאחר שמיעת ראיות בעבירות הבאות:

א. הנאשם 1 הורשע בעבירה על [סעיף 54\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#), תשכ"ח-1968 (להלן: "חוק ניירות ערך"), עבירה של השפעה בדרכי תרמית על תנודות שערי נייר ערך ביחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#), תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") (ביצוע בצוותא).

כמו כן, הורשע הנאשם 1 בעבירה של הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(1\) לחוק ניירות ערך](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשע בעבירה על [סעיף 53\(א\)\(4\) לחוק ניירות ערך](#), אי קיום הוראות [סעיף 36 לחוק ניירות ערך ותקנות ניירות ערך \(דוחות תקופתיים ומיידיים\)](#), תש"ל-1970 (להלן: "תקנות דוחות תקופתיים ומיידיים").

כן הורשע הנאשם 1 בעבירה של פרט מטעה בתשקיף, עבירה על [סעיף 53\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#), וכן בעבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור - עבירה על [סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון](#), תש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

ב. הנאשם 2 הורשע בעבירה על [סעיף 54\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#), השפעה בדרכי תרמית על תנודות שערי נייר ערך, יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשע בעבירה של הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(1\) לחוק ניירות ערך](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשע בעבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור - עבירה על [סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

ג. הנאשמת 3 הורשעה בעבירה של השפעה בדרכי תרמית - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשעה בעבירה של הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(1\) לחוק ניירות ערך](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשעה בעבירה של אי קיום הוראות [סעיף 36 לחוק ניירות ערך ותקנות דוחות תקופתיים ומיידיים](#) - עבירה על [סעיף 53\(א\)\(4\) לחוק ניירות ערך](#) ועבירה של פרט מטעה בתשקיף - עבירה על [סעיף 53\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#).

ד. הנאשמת 4 הורשעה בעבירה של השפעה בדרכי תרמית על תנודות שערי ניירות ערך - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(2\) לחוק ניירות ערך](#), יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

כן הורשעה בעבירה של הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך - עבירה על [סעיף 54\(א\)\(1\)](#) לחוק ניירות ערך, יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#), וכן בעבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור - עבירה על [סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון](#) יחד עם [סעיף 29 לחוק העונשין](#).

הכרעת הדין - בתמצית

3. עניינה של הפרשה הוא פעילות מסחר תרמית אינטנסיבית בהיקף משמעותי במניית אי.די.בי בשלושת ימי מסחר אשר סבבו הנפקה משנית קריטית לחברה ביום 23.2.2012, בעקבותיה הורשעו הנאשמים בעבירות של מניפולציה והנעה במסחר בניירות ערך, עבירה לפי [חוק איסור הלבנת הון](#), והנאשמים 1 ו-3 הואשמו אף בעבירות דיווח. בהכרעת הדין נקבע כי הפעילות במניה נוהלה על ידי שטרם תוך שדנקנר, בעל השליטה באי.די.בי, הכיר את הפעילות, היה מודע לה ומעורב בה.

4. הכרעת הדין הושתתה ברובה על ראיות נסיבתיות והצריכה בחינה מדוקדקת של הראיות. כמו כן עלה הצורך בהכרעת הדין להתייחס לעדותו של עד מדינה ולטענות הצדדים אשר הועלו ביחס לאותה העדות. להלן אתאר באופן תמציתי חלק מהראיות אשר עמדו בבסיס הכרעת הדין:

א. במסגרת הכרעת הדין נקבע כי מבחינת דנקנר להנפקה היתה חשיבות עצומה בניסיונו לשכנע את השוק ואת ציבור המשקיעים שמעמד אי.די.בי איתן ושיש ביכולתה, תחת הנהגתו, להינצל מהמצב אליו נקלעה. בני משפחתו של דנקנר השקיעו עשרות מיליוני שקלים בהנפקה, דנקנר עצמו עמל והתקשר באופן אישי לגורמים שסבר שיסכימו להשקיע מכספם בהנפקה וכן גייס את מנהלי החברה למטרה זו וקבעתי שבכל אלה יש להצביע על כך שדנקנר עשה כל שבידו להעביר סיגנל לשוק שמצב החברה איתן ויציב.

ב. נקבע כי פעילות המסחר שבוצעה על ידי שטרם בימים הרלוונטיים לאישום היתה חריגה, לא כלכלית ואף נוגדת את האינטרס הכלכלי של שטרם ושל ISP. לאחר בחינת הראיות, נתוני המסחר ושמיעת העדים נמצא כי אין כל הסבר לפעילות המסחר של שטרם מלבד לפעילות תרמית וכי נתוני המסחר מהווים ראיה ישירה להוכחת השפעה בפועל על שער מניית אי.די.בי. היעדר היגיון כלכלי מובהק בפעילות מהווה ראיה נסיבתית לכך שלא רק מניע כלכלי עמד בבסיס החלטת ההשקעה.

ג. עוד נמצא בהתאם לראיות בתיק כי דנקנר סייע לשטרם בבחינת מימון הפעילות התרמית במניית אי.די.בי, זאת במספר ערוצים. כך, התקשר דנקנר למנכ"לית הבנק הבינלאומי בהקשר של אישור האשראי לשטרם כדי שזה יוכל להמשיך בפעילות לטובת אי.די.בי.

כמו כן סייע דנקנר למימון פעילותו של שטרם באמצעות הסטת משקיעים מהשתתפות בהנפקה לקנייה מחוץ לבורסה משטרם, כאשר מכירת המניות מחוץ לבורסה אפשרה לשטרם להשיג נזילות וכן להשיג הון נוסף, מבלי לנטרל את ההשפעה שהיתה לרכישות שביצע עד לאותו שלב על שער המניה. נקבע בהכרעת הדין כי אין כל היגיון כלכלי מבחינת דנקנר ומבחינת אי.די.בי להסטת משקיעים מהשתתפות בהנפקה לביצוע עסקאות מחוץ לבורסה לשטרם, הסטת משקיעים שכזו מהווה למעשה ויתור על הזרמת הון לחברה והכל כדי לגייס כספים עבור שטרם לצורך המשך פעילותו במניה בבורסה לצד ההנפקה. מעורבותו של דנקנר בכך היוותה ראייה בעלת משקל משמעותי לחובתו.

דנקנר אף העניק לשטרם הלוואה בסך של 8,000,000 ש"ח, ימים ספורים לאחר אותה הנפקה, ונקבע כי מתן ההלוואה מהווה נדבך ראייתי נוסף שתומך בתזת המאשימה במובן שמדובר בסיוע משמעותי שהעמיד דנקנר לשטרם אשר קשור קשר הדוק לפעילותו ולהתגייסותו של שטרם לפעילות במניית אי.די.בי.

במסגרת הכרעת הדין נקבע כי משקלן המצטבר של הראיות הנסיבתיות והממצאים על בסיסן מובילים למסקנה הגיונית אחת ויחידה של פלילות מעשי הנאשמים, אשר פעלו באופן משותף ומתואם לתמיכה בשער מניית אי.די.בי, פעילות שמטרתה העיקרית הגדלת מחזור המסחר במניה ומניעת ירידת שער המניה כמו גם העברת מסר לשוק שישנם גורמים חסרי עניין שקונים ומוכרים את הנייר ללא מניע פסול.

5. בהכרעת הדין ציינתי שאינני בא לקבוע שדנקנר ושטרם טוו תקופה ארוכה מראש תכנית עבריינית לעוות את שער המניה של אי.די.בי ולשם כך לפעול בקרב גורמים שונים כדי לבצע פעילות מסחר מלאכותית. יחד עם זאת, נקבע, כי קשירת הקשר בין הנאשמים הוכחה באופן חד משמעי ימים לפני ההנפקה, ולכל הפחות בליל ה-21.2.2012, וכי ניתן לייחס להם שותפות ספונטנית לכל המאוחר החל מאותו המועד.

הראיות אשר הוצגו לימדו באופן חד משמעי כי דנקנר היה מודע באופן מלא להתנהלות של שטרם והיה חלק בלתי נפרד ממנה במספר נקודות קריטיות, פעל באופן מכוון ומיודע באשר לפסול במעשיו, אך תוך התעלמות מוחלטת מכך.

ביחס לשטרם לימדו הראיות כי השקעתו במניית אי.די.בי לא נועדה לבניית פוזיציה כלכלית אלא מדובר בפעילות שבבסיסה רצון אמיתי וכן לסייע לדנקנר ולא.די.בי, פעילות שהתנהלה באופן שאינו לגיטימי אשר כרוך ושזור ברצון להשפיע על מחזורי המסחר במניה. קבעתי כי מדובר במקרה חריג בו אין הנאשם, שטרם, פועל מתוך אינטרס תרמיתי אישי לו וכי מעורבותו של שטרם והאינטרס התרמיתי בפעולותיו נבעו מרצונו להשיג את קרבתו ואהדתו של דנקנר.

6. ראיתי להביא ציטוט קצר מהכרעת הדין המשקף את פעילותם האסורה של הנאשמים:

"בסמוך ובמקביל לקיומה של הנפקה משנית של ניירות ערך של אי.די.בי ניהל שטרם, באמצעות ISP, פוזיציה במניית אי.די.בי בהיקף של מיליוני שקלים שהתאפיינה ברכישות אגרסיביות ואשר היוותה כמעט מחצית מהביקושים שהוזרמו למניה בימי המסחר הרלוונטיים לכתב האישום. אין ספק כי פעילות מעין זו יכולה להשפיע על החלטת משקיעים פוטנציאליים לרכוש את ניירות החברה, בפרט נוכח העובדה שמדובר כאמור בימי המסחר הצמודים להנפקה, וכפי שסקרתי לעיל הרי שזו הייתה חלק ממטרת הפעילות. לפיכך, ברי כי הביקושים שהזרים שטרם באמצעות ISP במהלך ימי המסחר נשוא כתב האישום מהווים מצג שווא כוזב, אשר עונה על דרישת המהותיות של עבירת ההנעה" (סעיף 755 להכרעת דין).

וכן:

"באופן דומה, מטרתו של דנקנר בהירתמותו לתכנית ההשפעה התרמיתית היה בין היתר יצירת מצג שווא של ביקושים והתעניינות במניה, במטרה למשוך משקיעים להנפקה, או לחילופין בשוק..." (סעיף 757 להכרעת הדין).

7. יוער כי במסגרת הכרעת הדין זוכה שטרם מהאישום השני אשר יוחס לו, עבירה של הדחה בחקירה לפי [סעיף 245\(א\) לחוק העונשין](#).

ראיות לעונש

הנאשם 1 - דנקנר

8. בתיק זה הוצגה על ידי ההגנה מסכת ראיות לעונש חריגה ויוצאת דופן על פי כל קנה מידה, ראיות שהסתכמו במאות רבות של מכתבי הוקרה ותודה שנשלחו לנאשם 1, דנקנר, החל משנת 1999 ועד שנת 2014 מאנשי ציבור, חברי כנסת, מנהלי מוסדות אקדמיים, מנהלי בתי חולים, ארגוני צדקה, בתי ספר, עיריות ומוסדות דת המעידים על פעילות התנדבותית ייחודית עוד בטרם רכש הנאשם, דנקנר, את השליטה בחברת אי.די.בי. מדובר בשני קלסרים עבי כרס הכוללים, כאמור, מאות רבות של מכתבי תודה והוקרה שהוגשו לעיוני אך בנוסף להם הוגש לי קלסר נוסף המכיל 62 מכתבים שכוללים עדות אופי מטעם אותם פונים לבית המשפט, החל ממכתבו של מר שמעון פרס ז"ל, נשיאה התשיעי של מדינת ישראל, מכתב מיום 6.9.2016; עבור למכתבו של אלוף (במיל') דורון אלמוג, חתן פרס ישראל ומייסד כפר השיקומים עלה נגב; מכתבו של מנהל מרכז רפואי רמב"ם; מכתבו של ראש עיריית קריית שמונה; מכתבו של עו"ד שמואל זיסמן, מייסד עמותה המגייסת כספים למחקר רפואי

לתסמונת רט; עבור לפנייות של פרופ' רייכמן, נשיא המרכז הבינתחומי; של ראש עיריית מעלות תרשיחא ורבים רבים אחרים שפנו באופן נרגש לבית המשפט ועתרו בשם או בשם המוסדות והגופים אותם הם מייצגים להתחשב בעשייתו החברתית העצומה של הנאשם לאורך שנים רבות, הסיוע שהעניק לאינספור אנשים שנזקקו לסיוע ולא מצאו מזור מלבד העזרה שקיבלו מדנקנר, סיוע לעיירות פיתוח שסבלו שנים ממחסור במוסדות ציבור, ספריות, יחידות חירום בבתי חולים, מרכזי תרבות, סיוע לסטודנטים, סיוע למרכזי מוזיקה, הקמת מרכזי טניס וכיוצא באלה, פעילות התנדבותית לעמותות ולפרויקטים חברתיים תוך התגייסות מלאה של כל בני המשפחה, הנאשם 1, אשתו ואמו, שאף טרחו והגיעו ליישובי הספר במדינת ישראל בעתות מצוקה, בעיקר בצפון במהלך מלחמת לבנון השנייה ובדרום במהלך שנים של ירי על יישובי הדרום.

היטיב לבטא זאת מר שמעון פרס ז"ל בציינו:

"...שראיתי בעיניי במשך שנים ואשר הטביעו בי רושם עמוק, אודות אישיותו ופועלו של מר דנקנר, למען חיזוק יישובי הפריפריה בישראל... לאורך הארץ, לרוחב המצוקות והפיגועים שידעה, נוחי היה מופיע ביוזמתו הוא, כדי לגבור על מצוקה, לשקם מבנים שנהרסו, להושיט יד רעים למשפחות שנפגעו ממעשי טרור שנמשכו והלכו. הוא לא חיכה שמישהו יקרא לו. הוא בא מתוך רגש עמוק לאדם, למשפחה, ליישוב... הוא הגיע למקומות הללו בחברת רעייתו ואמו. הם שהו במקום זמן רב... האזינו ולמדו את אשר נדרש. מעולם לא התעייף בשליחות אנושית ומרגשת זו. הוא ראה בה זכות ולא פקודה, מצווה הגוררת מצווה."

הוגשו לי כאמור 62 מכתבים כאלה, חלקם של שועי הארץ וחלקם האחר של אזרחים מן השורה שנקלעו למצוקה ומצאו כתף תומכת מבחינה אנושית אך גם מקור שסייע להם כלכלית להתגבר על קשיים שלא ניתן היה להתגבר עליהם לולא הסיוע מדנקנר.

כמו כן, הוצגו לי בקלסר נפרד תעודות הוקרה שהתקבלו ממוסדות שונים במדינת ישראל שביקשו ללמד זכות על מר דנקנר (7/נ) החל מהקונגרס הלאומי היהודי, עבור לאוניברסיטת בר אילן וכלה במוסדות רפואה ודת שונים שזכו לקבל סיוע מדנקנר ומקבוצת אי.די.בי.

9. בבית המשפט התייצבו 8 עדי אופי שביקשו ללמד סגוריה על הנאשם 1, ולהלן אביא תמצית העדויות.

אלוף (במיל') דורון אלמוג

ביקש להדגיש את הצניעות והענווה כמו גם הרגישות העצומה והנפש האצילה אותם חווה מהיכרות עם הנאשם מרגע המפגש הראשון, שעה שזה ביקר בכפר השיקום עלה נגב, ולאורך תקופה ארוכה בה נרתם הנאשם לסייע בכל מאודו להעניק את מירב העזרה והסיוע לפעילות כפר השיקום. העד ביקש להדגיש את התכונות הייחודיות שיש לנאשם שלא ביקש לקבל כל גמול תמורת הסיוע שהעניק, ביקש להדגיש את ההתחברות של הנאשם לכאב ולסבל של הילדים שסובלים מנכות נפשית ופיזית בשיעור של 100%, את הירתמותו לסייע לכפר השיקום ואת נכונותו לבוא ולבקר במקום מבלי לבקש פרסום או תמורה כלשהי, תכונות שאופייניות לאדם צנוע ורגיש כמו הנאשם.

עו"ד שמואל זיסמן

העיד על היכרות ארוכת שנים עם הנאשם אך לא במובן של חברות קרובה, מי שייסד וניהל משך שנים משרד עורכי דין מצליח והינו אב לבת שסבלה מתסמונת רט, שנקלע למצוקה נוכח חוסר המודעות לתסמונת הן מבחינה רפואית והן מבחינה מחקרית עד אשר מצא עצמו מנסה לגייס תרומות לצורך פיתוח מחקרים לפענוח התסמונת ואולי אף למציאת פתרונות רפואיים, עד אשר מצא את עצמו פונה לדנקנר שהקשיב לפנייתו בלב חפץ ופתוח ותרם לעמותה מכספו הפרטי סך של מיליון שקלים, ובמקביל פנה דנקנר לחבריו העסקיים ועתר בפניהם לתרום גם הם לעמותה על מנת שתוכל לעמוד במשימות שהציבה לעצמה, משימות אשר בעקבות תרומות אלה נשאו פרי בכל הנוגע למודעות למחלה וליכולת לאבחן אותה ואף למצוא פתרונות חלקיים לסובלים ממנה. ציין שמדובר באדם וחבר אמיתי שפיו ולבו שווים.

גב' פרץ, מנהלת הספרייה העירונית בשדרות

זו פרטה לגבי המלגות שהעניק הנאשם לכל הסטודנטים בשדרות, ללא הבחנה, והעידה שכך זכתה להשלים תואר אקדמי, העידה על הנאשם כמי שעשה מהפכה בעיירה, כמי שבמשך כל הזמן בחן ובדק היכן ניתן לעזור, בגני ילדים, מעונות יום, לסטודנטים, והתעניין ממש באופן אישי לגבי כל הפעילות בעיירה שסבלה שנים מפגיעות טילים.

הגב' אריאלה סיסו, יו"ר ועד עובדי שופרסל

הגב' סיסו מכהנת כיו"ר ועד העובדים מזה כ-20 שנה ועד היום. היא העידה על בעל שליטה אהוב על ידי כל עובדי שופרסל, כמי שדאג לאחרון העובדים, גילה אכפתיות ודאגה תמידיים, כמי שהיה מוכן בכל עת וזמן לשמוע ולהקשיב לכל טרוניה או טענה שהעלה מי מהעובדים ולנסות למצוא פתרונות שיקלו על עובדי החברה.

מר שלמה בוחבוט, ראש עיריית מעלות תרשיחא

כמי שמכהן כראש העיר מזה כ-40 שנה, עוד מהתקופה שנחשבה עיירה שכוחת אל שסבלה ממיעוט השקעות המדינה לפיתוח העיר ועד עצם ימים אלה, עיירה שסבלה קשות עוד לפני מלחמת לבנון השנייה ובעיקר במהלכה ואחריה. מדובר בעיירה שהנאשם דנקנר גייס את עצמו לשרת את צרכיה שעה שהעניק מלגות לכל הסטודנטים בעיר ללא כל הבדל או הבחנה. דנקנר היה הרוח החיה מאחורי הקמת היכל התרבות במקום, תרם ועודד את התזמורת, בחר לשהות במקום משך ימים ארוכים כאות הזדהות עם אזור צפון הארץ.

העד אמנם ציין שחלק מהכספים שנתרמו היו כספים של החברה שבראשה הוא עמד, אך מדובר גם בתרומות אישיות של דנקנר שניתנו לצד תרומות התאגיד.

הגב' זיוה אלקסלסי, מנהלת היכל התרבות בקריית שמונה

זו העידה על סיוע אישי שהעניק הנאשם להיכל התרבות בקריית שמונה, על איסוף תרומות מאירוע פרטי של הנאשם לטובת היכל התרבות בקריית שמונה, על סיוע אישי שהעניק לאנשים שנוקקו לסיוע זה, על דאגה ואכפתיות שגילה לגורלם של אותם אנשים משך שנים.

מר שמעון ביטון, תושב מעלות תרשיחא

העד הינו אב לשני ילדים שסבלו מנכות קשה שלא זכו לקבל את הטיפול לו הם נזקקו, לא זכו לקבל את המיטות והציוד שנדרש לטיפול בהם עד אשר פגש את דנקנר וסיפר לו על מצוקתו, ומאותה עת דאג דנקנר באופן אישי ומיידי לספק לו מיטות מיוחדות, מזרנים לפצעי לחץ, ציוד רפואי, ציוד חשמלי, גילה אכפתיות ועקב אחר מצבם של הילדים. העד הגדיר את הנאשם כאדם צדיק.

הרב דוד גרוסמן, רבה הראשי של מגדל העמק וחתן פרס ישראל

העד פירט בהרחבה לגבי פועלו הוולונטרי של הנאשם ובעיקר פעילות של הנאשם לסייע לבני נוער שאיבדו את דרכם באמצעות הקמת מסגרות לאותם בני נוער, אלפים במספר, כאשר הנאשם היה כתובת של העד לכל עזרה וסיוע באמצעות הענקה של מחשבים, מימון טיולים, מימון פרויקטים, לרבות אלפי ילדים מהצפון שהוסעו במשך שישה שבועות לאזור המרכז בתקופות קשות של מלחמה בצפון הארץ, אשר דנקנר היה זה שתרום את הכספים ומימן את עלות הפרויקטים.

הנאשם 2 - שטרם

10. גם מטעם הנאשם 2 הוגש לי קלסר ובו 54 מכתבים שעליהם אפרט בהמשך. כן התייצבו בבית המשפט עדי אופי ביחס לנאשם 2, להלן תמצית עדותם.
סא"ל, מפקד יחידת ניהול משברים (על שמו הוטל חיסיון)

יחידת ניהול המשברים היא יחידת מתנדבים בעיקרה שהנאשם שטרם סופח לה בשנת 2009 ומאז הוא מתנדב במסגרת שירות מילואים ליחידה. העד העיד בדלתיים סגורות אך ממה שניתן לפרסם ראוי לציין את הערכתו הרבה לשטרם על הנכונות המלאה שלו לסייע בכל דרך לפעילות היחידה, יכולותיו מהתחום העסקי, התגייסות בכל עת ובכל מצב.

רא"ל (במיל') שאול מופז, שר הביטחון לשעבר

מר מופז ביקש להדגיש בפני בית המשפט את העובדה ששטרם נבחר להיות הממונה הראשון על היחידה לאבטחת הרמטכ"ל בישראל, בחירה שמעידה על הייחודיות המקצועית שלו וגם על האמון הרב שניתן בו על ידי גורמי הביטחון השונים. הוסיף וציין שהנאשם היה צמוד אליו משך 24 שעות ביממה והיה ממונה על אבטחת ביתו ובני משפחתו של מר מופז וציין שככל שהוא היטיב להכיר אותו הוא חש שניתן לסמוך עליו יותר ויותר, עד אשר הוא גם נשלח על ידו ליצור קשר מול גורמים שונים בארץ ובחו"ל בעת משברים וציין שמדובר במי שניתן לבטוח בו ולסמוך עליו.

מר אבי ביתן

מר ביתן העיד ששירת 25 שנים ביחידה ללוחמה בטרור, לרבות קב"ט בשגרירות בקהיר, העיד על הנאשם כמי שסייע רבות ליחידה ולפעילותה המבצעית והארגונית, כמי שנתן מעצמו, התנדב וכמי ששימש ככתובת אליה פנו כל מי שנזקק לסיוע ועזרה ביחידה. העד ציין שלטעמו הוא איננו חושב שיש עוד אדם כמו שטרם במדינת ישראל וביקש להדגיש את העובדה שגם הוא, כמו מר מופז, רואה בנאשם כמלח הארץ.

גב' הילי לגזיאל

הגב' לגזיאל העידה שהיכרותה עם הנאשם היתה באופן מקרי ומאז הם בקשר רציף. העידה על הנאשם ועל משפחתו כי מדובר באנשים עם רוחב לב נדיר, הוסיפה שהיא אינה יודעת אם יש עוד אנשים כמו שטרם ומשפחתו בעולם כולו, הם מלווים אותה ומסייעים לה עד עצם הימים האלה.

מר איציק זיוון, איש עסקים ויו"ר עמותת התנדבותית

ביקש להעיד על הנאשם כאדם עם לב ענק, ביקש להדגיש את העובדה שהנאשם היה שותף שלו לניהול פרויקט להספקת תעסוקה לנשים בדואיות בדרום, להקמת מפעלים בחורא, במגדל העמק וביישובי ספר נוספים והעיד כי ראה בנאשם כתובת לפנות אליה כל אימת שהוא צריך סיוע ועזרה.

מר עידן בן עזרא

העיד על הנאשם כמי שביחד עם משפחתו סייעו לו בעת שירותו הצבאי ובתום השירות הם אף מימנו את לימודיו וסייעו לו בכל אשר נדרש, כאשר בהמשך הוא אף הועסק בשרותם וכאשר בת זוגו חלתה במחלה קשה שטרם לא אפשר לו לעזוב את הלימודים, סייע בידו כספים ועמד לצדו ממש כמו זוג הורים.

מר איתן הראל, שותפו לעסקים של שטרם

חבר מילדות אשר העיד על קשר אמיץ בין המשפחות, שותף לעסקים של הנאשם שביקש ללמד סנגוריה על חבר ואדם יוצא דופן בתכונותיו, על התגייסותו הטוטאלית לעזרת אחרים, על נכונותו להתנדב לפתרון כל בעיה אנושית, על התרומות שניתנות על ידו, על היותו איש משפחה דואג ומסור, חבר אמיתי.

עו"ד טיטיס סלומון

עדותה של עדה זו היתה מרגשת מאוד. עלתה מאתיופיה בשנת 1991 ותחילת היכרותה עם משפחת הנאשם היתה שעה שהיא ביקשה מאמו של הנאשם לסייע לה בלימודים. בהמשך, אמו של הנאשם ומשפחתו אימצו אותה והנאשם כיבד אותה כאחות צעירה כאשר היא ראתה כהנחת יסוד בחיי הוריו ובחיייו של הנאשם לתת לאחרים מכל הלב, ללא ציפייה לקבל דבר בחזרה, פשוט לב רחב. הנאשם ליווה אותה לאורך כל הדרך ובני משפחתו תמכו בה בתקופת שירותה הצבאי ולאחר מכן בתקופת לימודיה, עד אשר היא סיימה את הלימודים בהצלחה והיא עובדת כעורכת דין במשרד נחשב ורואה במשפחת הנאשם ובעיקר בנאשם כמי שסייעו רבות להליך קליטתה בארץ ולצלוח משוכות רבות שניצבו בפניה, בעיקר בצד המנטלי, המשפחתי והכלכלי.

11. כן הוגשו לי כאמור 54 מכתבים החל מפניית אביו של הנאשם שסבל מרדיפות הנאצים בשלהי שנות ה-30 של המאה הקודמת, הקמת המשפחה והעסק בישראל, שהעיד על הנאשם שמגיל ילדות גילה התחשבות בצורכי הזולת לפני צרכיו שלו, כמי שמשמש אח למופת לאחיו הטבעיים וגם לאחותו המאומצת, בעל למופת לאשתו ואב למופת לשלושת ילדיו, שירותו לטובת המדינה ונכונותו להתגייס לכל מבצע במסגרת שירות מילואים, היותו בן מסור להוריו ובעצם בן לתפארת שמסייע לו בכל אשר הוא נזקק לו ועתירתו לדון את הנאשם לכף זכות ולהקל בעונשו. עיינתי גם במסמכים הרפואיים שהוגשו לגבי מצבו הרפואי של האב שעבר ניתוח מעקפים, חולשת שרירים, אי ספיקת כליות ובעיות רפואיות כמפורט במסמכים שהוגשו. עבור לפנייתה של אמו של הנאשם שהעידה על אופיו הטוב עוד מגיל צעיר, על נכונותו לתרום ולסייע, על פציעתו במסלול הכשרתו ביחידה מיוחדת, על התעקשותו להמשיך ולתרום לטובת המדינה במסגרת שירותו הצבאי. כן עיינתי במסמכים הרפואיים לגבי מצבה של האם.

ראיתי את מכתב הפניה של אחיו של הנאשם, על היותו העוגן המרכזי במשפחה, על אדם בעל תכונות ייחודיות, אדם נדיב ורגיש, אנושי, שמתייצב לכל קריאה לדגל, בכל משימה לאומית וחברתית, שמבכר את האינטרס הציבורי על פני האינטרס האישי שלו ומבקש לזכותו בשעה קשה זו.

ראיתי מכתבים נוספים רבים של בני משפחה של הנאשם, שכולם מפרטים אודות אישיותו החריגה ויוצאת הדופן, על פועלו לעזרת אחרים משך כל שנות חייו, מכרים מהתחום העסקי (לרבות יעקב פרי, גדי תורן, דוד שיפצר, דן לובש, ניר גלעד, איתן ורטהיימר, דוד גרנות ורבים רבים אחרים אשר ביקשו ללמד סגוריה על הנאשם), מכתבים מחברים משירות המילואים שחוזרים ומדגישים את אופיו החברי, נכונותו לשמש כתובת בכל עת מצוקה של אותם חברים. כן פניות של מפקד חיל הים, מפקד הימ"מ, שמעידות על אדם שנרתם לכל מבצע מתוך תחושת שליחות ושם את צרכי המערכת, הארגון והקבוצה על פני צרכי האישיים, על רוח ההתנדבות שלו.

כמו כן עיינתי בטבלה המרכזת את התרומות שתרמה קבוצת ISP בשנים 2008-2016, טבלה שנערכה על ידי ערן אלקובי (שזומן לעדות על ידי התביעה בשלב שמיעת ההוכחות). ממסמך זה עולה שמדובר בתרומה שעולה על שני מיליון שקלים לאורך השנים, תוך פירוט המוסדות שזכו לתרומה זו.

כמו כן, ראיתי לפניי מכתב תודה שהוענק לצוות המו"מ המטכ"לי.

ראיתי את מכתבי התודה של המוסדות שזכו לקבל את התרומות שהעניק הנאשם וקבוצתו העסקית. ראיתי מכתבים של יו"ר עמותת הימ"מ לדורותיה, על פועלו של הנאשם לטובת ורווחת העמותה. ראיתי מכתבים של רבנים שעיקר עיסוקם הוא הצלת נוער בסיכון וילדים עם צרכים מיוחדים, מכתבים של מנכ"לית עמותת ציונות שמעידה על הנאשם כמי שהצטרף כחבר לעמותה ואף נבחר לחבר הוועד המנהל של העמותה עד שנת 2015 ועל תרומתו של הנאשם לפעילות חברתית מגוונת.

טיעוני המאשימה לעונש, בתמצית

12. ב"כ המאשימה, עו"ד קורין, ביקשה להדגיש בפני בית המשפט שמדובר בעבירות שבוצעו על ידי הנאשמים לצורך תמיכה בהנפקה לציבור של מי שהיתה בעת ביצוע העבירות חברת האחזקות המשמעותית ביותר במשק הישראלי, חברה ששלטה על חברות ריאליות שניהלו חלק משמעותי ביותר של המשק בישראל והן בוצעו על ידי מי שהיה באותם ימים הדמות המשפיעה והמוכרת ביותר בשוק ההון הישראלי ובמשק הישראלי בכלל, בצוותא עם ידידו. עו"ד קורין ביקשה להדגיש את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, שהרי מדובר בתרמית שבוצעה בקשר להנפקת המניה בשוק הראשוני, כאשר גיוס הון באמצעות הנפקות הוא לב לבו של שוק הון חי ותוסס,

מדובר בהצעה ומכירה לציבור של ניירות ערך בהיקף של 321 מיליון ש"ח הנגועים במרמה. העבירות נועדו ישירות כדי להגביר את הצלחת ההנפקה או למנוע את כישלונה, הן נועדו ישירות כדי לגייס יותר כסף ומדובר במאות מיליונים של שקלים. עוד ציינה התובעת שמדובר בהנפקה קריטית עבור החברה, מדובר בהיקף כספים גדול שהושקע במניפולציה (42 מיליון ש"ח של רכישות תרמיתיות).

עוד ביקשה עו"ד קורין להדגיש את העובדה שבית המשפט דחה בהכרעת דינו את התזה שהועלתה על ידי ההגנה בדבר היות ההנפקה "הנפקת חברים", ויש לדחות טיעון זה גם לגבי הטענות לעונש, שהרי ההנפקה כוונה לכלל השוק, לרבות השוק המוסדי, לא ניתן לאיין את הטענה או לבטל את הטענה שגם משקיעים מקורבים לא הושפעו מהמניפולציה (בין לעניין עצם ההשתתפות, בוודאי לגבי גובה ההשקעה).

באשר לנסיבות הקשורות לביצוע העבירה והסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירה, הרי לא יכולה להיות מחלוקת בדבר העובדה שהעבירה בוצעה מתוך כוונה למטרה כלכלית אישית מובהקת ומתוך רצון להשיג יתרון כלכלי. מדובר בחברת אחזקות ולא חברה יצרנית, שהחזיקה בשרשור בחברות רבות והצלתה משמעה הצלת מבנה אחזקות מסוים ושימור שליטה ברווחים פיננסיים ולא דווקא הצלת חברות יצרניות. מה עוד שאין להצדיק פעולה בלתי לגיטימית בטענה של רצון להציל חברה.

בכל הנוגע לשטרות, נטען שהרצון שלו לסייע לדנקנר די בו כדי לסווג את האינטרס של שטרות לאינטרס כלכלי, מה עוד שהיה לו רצון לשאת חן בעיני דנקנר ועל כן האינטרס העסקי השתלב היטב עם העניין החברי.

באשר לתכנון שקדם לביצוע העבירה, מפנה המאשימה לעובדה ששטרות היה זה שהחליט להסיט את השקעתו מסך של 2 מיליון ש"ח בהנפקה לרכישה בבורסה. מדובר, על כן, בעבירות שהן פרי מחשבה ותכנון, פעולה רציונלית ללא היסחפות רגעית.

הנאשמים הבינו את משמעות והשלכות מעשיהם.

דנקנר הוא בעל האינטרס הישיר בהצלחה, כמי שהיה בעל השליטה באי.די.בי, אך את עבירות התרמית ביצעו השניים בשותפות מלאה, כל אחד על פי חלקו ואין לדעת מי יזם ומי הגה את התכנית.

באשר לפסיקה הנוהגת, הציגה ב"כ המאשימה את כל אותם פסקי דין שניתנו על ידי בתי המשפט בעבירות תרמית והנעה וביקשה לבדל מקרה זה מפרשת **מליסרון (ת"פ (מחוזי ת"א) 23842-11-11 מדינת ישראל נ' מדר** [פורסם בנבו] [26.1.2014] והכרעת בית המשפט העליון בערעור **ע"פ 99/14 מדינת ישראל נ' מליסרון בע"מ** [פורסם בנבו] [25.12.2014]), ואף מפרשת **מנופים (ת"פ (מחוזי ת"א) 4312-10-13 מדינת ישראל נ' בנזקן** [פורסם בנבו] [8.11.2015]

והכרעת בית המשפט העליון בערעור [ע"פ 8465/15 בן זקן נ' מדינת ישראל](#) [פורסם בנבו] (12.9.2016), ועתרה לבית המשפט לקבוע שנסיבות מקרה זה מצדיקות הטלת ענישה ברף מחמיר יותר מזו שנקבעה בשתי פרשיות אלה, כאשר היא מוסיפה ומדגישה את העובדה שגם הצורך של החמרה הדרגתית בענישה מצדיק אף הוא העלאת רף הענישה ביחס למקרים שהובאו.

באשר להשוואה לפרשת מנופים, ביקשה עו"ד קורין להדגיש את הנסיבות המחמירות בפרשה הנוכחית, משום מעמדה הייחודי והמיוחד של חברת אי.די.בי ביחס לחברת מנופים (מעמד בכיר יותר ונחשב), ביקשה להדגיש את סכומי הכסף הגבוהים יותר שהושקעו בתכנית התרמיתית בפרשה הנוכחית מאשר בפרשת מנופים, העובדה שהנאשמים הורשעו גם בעבירות הלבנת הון, ולבסוף טענה שיש לעשות הקבלה גם למתחמי ענישה בתיקי תרמית משולבי גניבה.

באשר לפרשת מליסרון, ביקשה עו"ד קורין לשכנע את בית המשפט שנסיבות המקרה הנוכחי חמורות בהרבה מאלה שנדונו בפרשת מליסרון, הואיל ושם העבירות בוצעו שלא על מנת להתעשר שלא כדין, לא בוצעו על רקע של רצון להשיג טובה כלכלית מיידית, דובר שם על אג"ח בעלת ביקוש גבוה בשוק שלא כמו המקרה הנוכחי.

ב"כ המאשימה עתרה לבית המשפט לקבוע מתחם ענישה של 3-5 שנות מאסר לגבי הנאשם דנקנר, ומתחם ענישה של 2.5-4.5 שנות מאסר לגבי הנאשם שטרום.

בהמשך, ולאחר שפירטה לגבי השיקולים בתוך המתחם (נסיבות אישיות, שיקולי הרתעה וחלון הזמן) עתרה היא להטיל על הנאשמים עונש ברף העליון של המתחם שהוצע.

כן עתרה היא להטיל על הנאשמים קנסות כספיים בסכום של מיליוני שקלים ביחס לפרשת מליסרון ומנופים.

באשר לענישת התאגידים, הפנתה ב"כ המאשימה לסעיף 761 להכרעת הדין על השיקולים והתכליות העומדים בבסיס תורת האורגניזם, כן הפנתה היא לרע"פ [8487/11 חברת נמלי ישראל-פיתוח ונכסים בע"מ נ' מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה](#) [פורסם בנבו] (23.10.2012) (להלן: "עניין חברת נמלי ישראל") מפי כב' השופט (כתוארו אז) א' רובינשטיין.

המאשימה הציגה בפני בית המשפט טבלה ובה פירוט של הקנס המירבי שניתן להטילו על החברות מכוח הוראות החוק השונות, ומדובר בסכום שמגיע לכדי כ-20 מיליון ש"ח שניתן להטילו על שתי החברות ובהמשך פירטה את השיקולים לקולא ולחומרא, לרבות הפגיעה בנושי החברה ועתרה להטלת סכומי קנס משמעותיים על החברות.

טיעוני ב"כ הנאשם 1 לעונש

13. עו"ד אדרת פתח את טיעונו בפירוט העקרונות הרלוונטיים שראוי שינחו את בית המשפט בבואו לגזור את דינו של הנאשם. בראש ובראשונה, העיקרון שהענישה היא אינדיבידואלית ובוחנת את נסיבות העושה והמעשה שמובאים בפני בית המשפט. כן הפנה הסנגור לקביעת בית המשפט שדנקנר לא התכוון "לעקוץ" גורמים בשוק ההון, דנקנר השקיע מכספו וכספי משפחתו סכומי עתק בהנפקה, קביעת בית המשפט שלעבירות לא קדם תכנון מוקדם של שבועות, לקביעת בית המשפט שדנקנר "נגרר" לביצוע עבירות וחלקו בביצוען היה מצומצם. כן הפנה הסנגור לדמותו, אישיותו, פועלו ועשייתו של דנקנר בתחום החברתי, ציבורי, הכלכלי כפי שהשתקף מעדות עדי האופי ומאות המכתבים ותעודות ההוקרה שהוענקו לו משך פעילותו ההתנדבותית ארוכת השנים, הפנה הוא לפרסומים הפוגעניים הרבים והמתמשכים שגרמו לדנקנר עוגמת נפש וצער, גם לבני משפחתו, לילדיו וגם להוריו.

כן הפנה הוא לפגיעה הקשה מנשוא שעולמו הכלכלי חרב עליו והקבוצה העסקית שעמד בראשה הוצאה משליטתו והותירה אותו עם חובות עתק לבנקים ובפני שוקת שבורה.

באשר לקביעת מתחם הענישה, הסנגור הפנה לטיעונו של המאשימה שיש לקבוע מתחם ענישה אחד ולא מספר מתחמים. בכל הנוגע לנסיבות ביצוע העבירה ופגיעה במידת הערך החברתי המוגן, הרי בית המשפט שלל קיומו של תכנון ארוך טווח לביצוע העבירה, הפנה הוא לחלקו היחסי המינורי של הנאשם, לעובדה שדנקנר לא היה קשור לפעילות בשוק ההון, לא ניהל אותה, לא יזם אותה, לא הכווין אותה ולא היה בקיא בה. דנקנר לא מימן את הפעילות שכן המניות נרכשו על ידי שטרם והן בבעלותו בלבד. הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה הוא לא נזק קונקרטי, מדובר בהנפקה שלא זכתה להשתתפות של גורמים מוסדיים ולא כוונה בחלקה הגדול לציבור הרחב. מדובר במי שעל פי הכרעת הדין ביצע את העבירות המיוחסות לו שעה שהיה שקוע בניסיון להציל את החברה תחת שליטתו.

כל השוואה בין פרשה זו לבין פרשת מליסרון ופרשת מנופים מביאה בהכרח למסקנה שנסיונות מקרה זה, כמו גם נסיבות הנאשם, הינן מקלות ביחס לפרשות האחרות, ומכאן שהעונש שראוי להטילו הוא עונש מקל ביחס לעונשים שהוטלו שם.

עו"ד אדרת הפנה גם לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, הווה אומר הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו והנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה והרשתתו. במקרה זה הפנה הסנגור לארבעה קלסרים גדושי פרסום עיתונאי אודות הפרשה החל ממועד זימונו של הנאשם לחקירה וכלה בכיסוי תקשורתי אינטנסיבי ומסיבי של הליכי החקירה והמשפט, ובייחוד ימי עדותו של הנאשם על דוכן העדים שזכו לכיסוי תקשורתי נרחב בכל כלי תקשורת בישראל לרוחב עמודים שלמים.

עצם ההרשעה עצמה מהווה מכה אנושה לנאשם ולמשפחתו, הוא כבר איבד את השליטה בחברה שהיתה מפעל חייו, הטלת עונש מאסר עלולה לסכל כל אפשרות של הנאשם לעמוד בהסדר החוב אליו הגיע (על פי המפורט במכתבו של עו"ד ליפא מאיר).

עו"ד אדרת ביקש להדגיש את העובדה שהביקורת שהועלתה פעם אחר פעם כלפי הנאשם שהוא תרם כספים של החברות שהן תחת שליטתו עושה עוול לנאשם, זאת משני טעמים: הטעם הראשון נעוץ בכך שגם אם יש אמת בגו, הרי גם תרומות כאלה הגיעו בחלקן מכיסו של הנאשם כבעל מניות באותן חברות, אך זו לא תרומתו הייחודית של הנאשם כמי שעמד בראש חברת אי.די.בי, שהרי מאות מכתבי התודה וההוקרה, כמו גם דברי עדי האופי עצמם, מחזקים את הטענה שבנוסף לכספים שנתרמו השקיע דנקנר ימים כלילות בעצמו וגם עם אמו ואשתו בסיוורים ביישובים בצפון הארץ ובדרומה בשעת דחק ומצוקה, האזין בקשב רב לכל מצוקה של אזרח שפנה אליו, שלא לדבר על המכתבים של אותן אגודות, עמותות, בתי ספר ומרכזי הדרכה שפירטו בהדגשה את היחס האישי והאנושי, את הענווה והצניעות, שליוו את פועלו של הנאשם שעה שתרם לאותם גורמים שהיו במצוקה והתרומה שלו לא הסתכמה רק בהענקת שיק כספי, אלא גם ביחס אישי ואנושי.

הטעם השני הוא תרומתם האישית של הנאשם ובני משפחתו - הסנגור ביקש להדגיש את העובדה שאכן מדובר בתרומה של קונצרן אי.די.בי בסכום העולה על 400 מיליון ש"ח משך אותן שנים, אך אין לשכוח את העובדה שהנאשם ובני משפחתו תרמו גם מכספים האישי והפרטי בסכום של עשרות מיליוני שקלים (טענה שהועלתה במשפט ולא הוכחה כלל ועיקר).

הסנגור ביקש להדגיש את הנסיבה של חלוף הזמן מעת ביצוע העבירות כרכיב שבית המשפט חייב להתחשב בו בשעה שהוא גוזר את דינו של הנאשם. על כן, עתר הוא לקביעת מתחם עונש הפחות בחומרתו מזה שנקבע בפרשת מליסרון ובפרשת מנופים וביקש לקבוע מתחם זה: **"בין מספר חודשי עבודות שירות לבין מספר חודשי מאסר בפועל. בתוך מתחם העונש, אנו סבורים כי יש למקם את עונשו ברף התחתון"**.

טיעוני ב"כ הנאשם 2 לעונש

14. עו"ד ניב סבאג פתחה את טיעונה בעתירה שהעונש צריך להיות מותאם לעובדות שנקבעו בהכרעת הדין והתייחסה למתחם הענישה שאליו עתרה התביעה. הסנגורית טענה שמדובר במתחם החורג בצורה לא פרופורציונלית מנסיבות המקרה, שהרי מדובר באיש חיצוני לתאגיד, מדובר בכספים שהושקעו על ידו, בסיכון שנטל על עצמו, במי שלא הפיק רווח אישי אלא נגרם לו הפסד, במי שלא היה לו אינטרס תרמיתי ישיר, תאוות בצע לא עמדה ביסוד מעשיו והתנהגותו, מדובר בתרמית לתקופה קצרה מאוד בהיקפים שאינם כפי טענת התביעה, בפגיעה פחותה בציבור.

הסנגורית הרחיבה בטיעונה שהשוואת נסיבות מקרה זה למקרי מליסרון ומנופים מביאה למסקנה שהמקרה הנוכחי בנסיבותיו של הנאשם שטרם הוא מקל ביחס למקרים האחרים, טענה להיעדר תכנית מרמתית ארוכת טווח, אלא שמדובר בהתהוות מעין ספונטנית. הסנגורית טענה להיעדר פגיעה בציבור, טענה שמדובר במי שביקש לרצות את בעל השליטה ולא במי שהיה לו אינטרס אישי לעשיית רווח, טענה לנסיבות המחריגות מקרה זה מכל אותם מקרים שהובאו בפסיקה קודמת, טענה למעורבות של מי שמחד האמין במניה ובדנקנר כמי שהשקעה בהם יכולה להניב לו רווחים וזאת לצד קביעת בית המשפט שפעילותו המרמתית נועדה להקטין את ההפסדים על הפוזיציה וגם לסייע לדנקנר, קיום "עירוב מטרות" צריך לפעול לטובת הנאשם במקרה זה. אין מדובר באיש קש אלא במי שנטל סיכון עצמי, רכש מניות מכספו שלו, תוך נטילת הלוואות, במי שעמל גם בעצם ימים אלה על החזר כספי ההלוואה שנטל, במי שספג הפסדים נכבדים בסכום של מיליוני שקלים.

אשר להיקף הפעילות המרמתית, הרי לטענת הסנגורית סכום זה אינו עומד על 42 מיליון ש"ח הן משום העובדה שחלק מהפעילות התקיימה עוד בטרם נוצרה התכנית ובניכוי העסקאות המתואמות מדובר בסדר גודל של כ-20 מיליון ש"ח ולא 42 מיליון ש"ח.

הסנגורית טענה שיש לאבחן בין שטרם לבין דנקנר ויש לראות בשטרם כמסייע ולא בעל שליטה, מה עוד שדנקנר הורשע גם בעבירות נוספות - עבירות דיווח ופרט מטעה, הוא בעל השליטה, הוא בעל האינטרס, בעוד שראוי לבחון את מעשיו של שטרם כמי שסייע לדנקנר ולא בעל מעמד שווה.

הסנגורית ביקשה להדגיש את העובדה ששטרם זוכה מעבירת ההדחה.

כן היא הפנתה לעובדה שבית המשפט העליון בפרשת מנופים מצא לנכון לאבחן בין בעל השליטה לבין הגורם שסייע לו, שלא כפי שעשה בית המשפט המחוזי. גם בהשוואה לפרשת מליסרון מצאה הסנגורית לציין שנסיונות המקרה דן מקלות ביחס למקרה האחר.

הסנגורית טענה שאין להביא בחשבון לחומרא את ההרשעה בעבירת הלבנת הון, שהרי זו הרשעה כמעט אוטומטית או טכנית שאין בצדה כל פעילות נפרדת או שונה מזו שיוחסה לנאשמים בקשר לעבירות של תרמית והנעה בניירות ערך.

באשר לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, הפנתה הסנגורית תחילה למסמכים הרפואיים המעידים על מצוקה ומחלות של הורי הנאשם, הכל כמפורט בתיעוד הרפואי שצורף. היא הפנתה לעובדה שמדובר באדם נשוי ואב לשלושה ילדים קטינים, אובחן כדיסלקט, שירת שירות צבאי מלא וחרף העובדה שנפצע בהכשרה ליחידה מובחרת, עבר תהליך שיקום ארוך וחזר למסלול שירות, עבר קורס מאבטחים והשתלב בשירות מילואים בשב"כ ביחידה לאבטחת אישים, הכל כפי שהעידו העדים בבית המשפט, והיום הוא משרת במילואים ומקדיש את מיטב

זמנו לסייע לפעילות ביחידה שהוא נמנה עליה. היא הפנתה לפגיעה החמורה שעלולה להיגרם לנאשם ולמשפחתו אם יוטל עליו עונש מאסר, בעיקר לילדיו הקטינים ולהוריו הקשישים והחולים, כמו גם ליתר בני משפחתו, בעיקר לאשתו. היא הפנתה לטלטלה והכאב הגדול עבור המשפחה בפרסום הפרשה והפנתה לנזקים שנגרמו לשמו הטוב בביצוע העבירות והמאמצים שהוא משקיע לחזור למוטב, לנזק הגדול שנגרם לו מעצם חשיפת הפרשה בכלי התקשורת, הפנתה לתרומה החיובית ותרומתו לקהילה כפי שבאו לידי ביטוי במכתבים ובעדויות האופי, לחלוף הזמן, להיעדר עבר פלילי.

ב"כ נאשם 2 סבורה כי על מתחם העונש ההולם המתאים בעניינו של נאשם 2 להיקבע בין עונשו של אלי העליון (עליו הוטל מאסר בפועל לתקופה של 3 חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות) לבין מדר (עליו הוטל מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים אך הרף התחתון של המתחם בעניינו היה 9 חודשי מאסר). לפיכך טוענת ב"כ הנאשם 2 כי יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בעניינו בין 3 חודשי עבודות שירות לבין 9 חודשי מאסר בפועל.

טיעוני ב"כ נאשמות 3 ו-4 לעונש

15. ביחס לנאשמת 3, טען עו"ד משה ישראל שהשליטה בה עברה מידי הנאשם דנקר לנושיה, הטלת קנס על אי.די.בי משמעה הטלת הקנס על הנושים, בעוד להם אין קשר לפרשה, הם לא רכשו את החברה בזמן הרלוונטי אלא במסגרת הסדר ואין מקום להענישם בגין מעשיו של דנקר. עוד הוסיף כי לא עלתה טענה שהחברה לא נקטה אמצעי זהירות ופיקוח נאותים ומספיקים, היינו הרשעת החברה איננה מבוססת על התנהלותה כחברה אלא רק נוכח ייחוס מעשיו של דנקר לחברה ויש לתת לכך ביטוי בגובה הקנס.

גם ב"כ נאשמת 4 ביקש להדגיש את העובדה שהחברה לא נהנתה מכל רווח אלא סבלה הפסדים עצומים כתוצאה מהפעילות, הוסיף וציין שמדובר בחברה שהיום היא נטולת כל פעילות שהיא, אין לה כל הכנסות וכל קנס שיוטל עליה יושת באופן אוטומטי על שטרם.

ב"כ הנאשמות 3-4 עתרו לבית המשפט להסתפק בהטלת קנס סמלי

דברי הנאשמים בבית המשפט

16. שני הנאשמים דיברו בהתרגשות רבה בתום טיעוני באי כוחם לעונש. הנאשם 1 העיד בפניי שכל חייו הוא שאף להצלחת פעילותו העסקית בצד תחושה של רצון להעניק ולסייע לחברה שמסביבו. מעשיו לוו משך שנים בשאיפה ליושרה, הגינות ומוסריות, כפי שהעידו עדים רבים במשפט, אך לצד זאת ככל שפעילותו העסקית הניבה לו רווחים כך התעצמה בנפשו השאיפה לסייע בידי שכבות חלשות באוכלוסייה, החל מיישובי הפריפריה שסבלו פגעי מלחמה וכלה במוסדות שסייעו בידי בני נוער שהיו בסיכון, בתי חולים שנזקקו

להקמת מחלקות ייעודיות, סטודנטים שנזקקו למלגות, עיירות פיתוח שחסרו מרכזים קהילתיים וכלה בעזרה פרטנית שהוגשה לאנשים פרטיים שסבלו מפגעי הגורל.

הנאשם הוסיף וציין שראה חובה לעצמו להוביל פעילות התנדבותית ותרומתית של הקונצרן שבראשו הוא עמד לטובת החברה בישראל, כאשר בצד תרומת הקונצרן הוא פעל בעצמו יחד עם אשתו, אמו ובני משפחתו לתור את הארץ לאורכה ולרוחבה ולהעניק את כל אשר ידם משגת לסייע לאחרים מתוך תחושת חובה מוסרית.

הנאשם העיד על עצמו כמי שסבל פגיעה קשה מאוד כתוצאה מניהול ההליך המשפטי כנגדו, פגיעה בפרטיות שלו ושל בני משפחתו, כולל ילדיו והוריו שנחשפו כמעט מדי יום להתפתחויות בהליך המשפטי, הוסיף וציין שקשייו, עוד לפני תחילת החקירה, התעצמו ביתר שאת לאחר פתיחת החקירה הגלויה שגרמה לו לאבד את שליטתו בחברה, גרמה לו לפגיעה אנושה בשמו הטוב, גרמה לו לרדת מנכסיו עד כדי כך שהוא איבד את כל רכושו ונאלץ אף למכור את דירת מגוריו במסגרת ניסיונותיו לפרוע את חובותיו, חובות שנאמדים היום בסכום עצום של מאות מיליונים למערכת הבנקאית בישראל.

הנאשם הוסיף וציין שהוא יכול היה בנקל לפתור את עצמו מאחריות אם היה בוחר בנתיב של פשיטת רגל, אך הוא בחר ללכת בדרך הקשה וגייס כספים מבני משפחתו ובעיקר מאביו, ובסמוך למתן הכרעת הדין הוא אף שילם סכום של 30 מיליון ש"ח כחלק מתכנית ההסדר עם הבנקים. הנאשם בחר בדרך הקשה יותר של הסדר שמשעבד את הכנסותיו העתידיות לטובת פירעון חובותיו לבנקים.

לבסוף, עתר הנאשם לבית המשפט לא להחמיר איתו ולהתחשב בטלטלה הקשה שעברו הוא ומשפחתו בשנים האחרונות.

גם הנאשם 2, שטרום, היה נרגש מאוד בעת מסירת דבריו בבית המשפט שלו בבכי מקוטע, הנאשם ציין שכל חייו היה איש אמונם של אנשים שבטחו בו והפקידו בידיו את כספם ולעתים אף את חייהם, הנאשם העיד על עצמו שהוא אינו טייקון פיננסי. הוא העיד על עצמו כמי שכל חייו פעל מתוך תחושת מסירות ונתינה לחברה בסביבתו, חינך שקיבל מבית הוריו, שכל חייהם פעלו ועמלו על מנת לסייע לאלה שהגורל לא היטיב עמם, העיד על עצמו כמי שהפסיד את שמו הטוב, את בריאותו ואת כספו. הנאשם ביקש גם הוא את מידת הרחמים עליו, על משפחתו וילדיו והפנה בנדון לכל אותם מכתבים שהוגשו לבית המשפט במסגרת הטיעונים לעונש.

דיון והכרעה

17. **סימן א' 1 לחוק העונשין** שכותרתו "הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" מכתב את האופן שבו יגזור בית משפט את עונשו של מי שהורשע בדיון. כך, העיקרון המנחה בענישה הוא "**קיומו**

של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו" (סעיף 40 לחוק העונשין).

תיקון 113 לחוק העונשין (להלן: "תיקון 113") יצר מנגנון תלת שלבי בעת גזירת העונש: בשלב הראשון, על בית המשפט להכריע בשאלה האם העבירות בהן הורשע הנאשם מהוות אירוע אחד או מספר אירועים וכתוצאה מכך האם יש לקבוע מתחם ענישה אחד או מספר מתחמים.

בשלב השני בית המשפט נדרש לקבוע את מתחם העונש ההולם (סעיף 40 לחוק העונשין). בבוא בית משפט לקבוע זאת יתחשב הוא בעיקרון המנחה - הלימה בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40 לחוק העונשין). בנוסף, יתחשב בית המשפט בשלושה פרמטרים נוספים, הכל כאמור בסעיף 40א לחוק: ראשית בערך החברתי אשר נפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו; שנית, במדיניות הענישה הנהוגה; ושלישית בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כמפורט בסעיף 40ט לחוק.

בשלב השלישי, על בית המשפט לבחון את הנסיבות אשר אינן קשורות בביצוע העבירה לרבות נסיבותיו האישיות של הנאשם ובהתחשב בהן לקבוע את עונשו של הנאשם, כאשר העונש נגזר בתוך מתחום הענישה שנקבע (סעיף 40ב לחוק), למעט נסיבות חריגות של שיקום או צורך יוצא דופן בהגנה על שלום הציבור (ראה ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (5.8.2013)).

השלב הראשון - ריבוי עבירות

18. כאמור, בית המשפט נדרש להכריע האם העבירות בהן הורשע הנאשם מהוות אירוע אחד או מספר אירועים, בהתאם לאמור בסעיף 40א לחוק. המבחן הרלוונטי שנקבע בפסיקה בהקשר לקביעת מספר מתחמי הענישה הינו מבחן הקשר בין העבירות בהן הורשע הנאשם. ככל שמדובר בקשר רופף בין העבירות או בהיעדר כל קשר ביניהן, הנטייה תהיה לקבוע מתחמי ענישה שונים. על פי אותו היגיון, ככל שמדובר בקשר הדוק בין המעשים המיוחסים לנאשם והעבירות בהן הורשע, כך תהיה הנטייה לקבוע מתחם עונש אחד, הכל בהתחשב בעובדות ובנסיבות הרלוונטיות לכל מקרה ומקרה. במילים אחרות, יש לבחון האם ניתן לראות במעשים בהם הורשע הנאשם מסכת עבריינית אחת או שמא מדובר במסכות שונות נבדלות האחת מהשנייה (ראה לעניין זה את ההלכה שנקבעה בבית המשפט העליון בע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל [פורסם בנבו] פסקאות 13-25 (3.9.2015)).

בעיינו בכוונתי לקבוע מתחם עונש אחד שיתייחס לכל העבירות בהן הורשעו הנאשמים, זאת מכיוון שמדובר בכמה עבירות המהוות למעשה אירוע אחד. בעניין זה הצדדים לא נחלקו ביניהם במישור העקרוני אף כי עיקר המחלוקת נסובה סביב סוגיית מידת הפגיעה בערך

החברתי המוגן. אין מחלוקת בדבר העובדה שכל העבירות בוצעו בתקופה מוגבלת של מספר ימים בודדים שנשקו להנפקה שביצעה החברה אותה עת.

השלב השני - קביעת מתחם העונש ההולם

הפגיעה בערך החברתי המוגן ונסיבות ביצוע העבירות

19. הנאשמים הורשעו בעבירות תרמית בקשר לניירות ערך לפי [סעיף 54 לחוק ניירות ערך](#) - השפעה בדרכי תרמית על תנודות שער נייר ערך ([סעיף 54\(א\)\(2\)](#)) וכן הנעה או ניסיון להניע לרכוש ניירות ערך ([סעיף 54\(א\)\(1\)](#)). נאשם 1 הורשע גם בעבירה לפי [סעיף 53\(א\)\(4\) לחוק ניירות ערך](#), אי קיום הוראות [סעיף 36 לחוק ניירות ערך](#) ותקנות דוחות תקופתיים ומיידיים, עבירה לפי [סעיף 53\(א\)\(2\)](#) של פרט מטעה בתשקיף ובעבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור לפי [חוק איסור הלבנת הון](#) כאשר נאשם 2 הורשע גם באותה עבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור זאת בנוסף לעבירות על [סעיף 54](#) כמפורט לעיל. נאשמת 3 הורשעה בעבירות לפי [סעיף 54](#) של השפעה בדרכי תרמית על תנודות שער נייר ערך והנעה או ניסיון להנעה כמו גם בעבירה של פרט מטעה בתשקיף ואי קיום הוראות [סעיף 36 לחוק ניירות ערך](#) ותקנות דוחות תקופתיים ומיידיים בעוד שנאשמת 4 הורשעה בעבירות תרמית בקשר לניירות ערך לפי [סעיף 54 לחוק ניירות ערך](#) ובעבירה של איסור עשיית פעולה ברכוש אסור.

20. מטרת העל של [סעיף 54 לחוק ניירות ערך](#) הני"ל הינה הגנה על ציבור המשקיעים מפני התערבות מלאכותית בשוק ההון. התערבות מוסווית בשוק מעניקה יתרון בלתי הוגן שלרוב בא על חשבונם של משקיעים מקרב הציבור. עבירת התרמית בקשר לניירות ערך הינה נדבך חשוב בשמירה על האינטרס הציבורי, יחד עם חובות הגילוי המוטלות על חברות נסחרות, כאשר המשותף לכל אלה הוא אינטרס השמירה על כללי משחק הוגנים. מן המפורסמות שחוסר שוויון בין הנפשות הפועלות בשוק ההון פוגע ביכולת השוק לתפקד, לצמוח ולהתפתח, פוגע בכלכלה המודרנית בה נדרש שוק ההון להיות פעיל ויעיל ומדובר בפגיעה רחבה וקשה ([ע"פ 1027/94 זילברמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נג\(4\) 502, 514-515 \(1999\)](#)).

בקליפת אגוז, שוק הון יעיל ומשוכלל מתאפיין בעיקר ביכולתו "לעצב" את מחיר ניירות הערך הנסחרים בו באופן דינמי ואוטומטי על ידי כוחות של היצע וביקוש. השוק מניח למשל שביקוש גובר לנייר ערך של חברה פלונית משמעו כי שוויה של אותה חברה גדל בהתאמה. כך, ההיצע והביקוש הבאים לידי ביטוי בפקודות מכירה וקניה הם אלה שמעצבים, באופן מתמשך, את המחיר בו נסחר נייר הערך (ראה לצורך זה את [ע"פ 5052/95 ואקנין נ' מדינת ישראל, פ"ד נ\(2\) 642 \(1996\)](#)) וגם זוהר [גושן ב"תרמית ומניפולציה בניירות ערך](#): תאומים לא זהים" [משפטים ל 591 \(תש"ס\)](#).

על מנת שמחיר השוק ישקף את השווי בפועל הוא צריך להימדד על סמך פעולות כלכליות ורציונאליות של המשקיעים. כך, משקיע בנייר ערך לוקח בחשבון את הנתונים העומדים בפניו ומעריך את שווי החברה, ככל שיותר משקיעים שיתבססו על אותם נתונים העריכו את החברה באופן דומה והשקיעו בה את כספם, הערכתם מדויקת יותר. מנגד, עבירות תרמית בניירות ערך המנויות [בסעיף 54 לחוק ניירות ערך](#) פוגעות ביעילות שוק ההון, משפיעות על מחיר נייר הערך ובכך מונעות מכוחות ההיצע והביקוש בשוק להיות אלו הקובעים את מחיר נייר הערך באופן כלכלי ומשוכלל, כך נפגעת יכולת המשקיעים להעריך את שווי החברה על בסיס נתונים כלכליים ומייצגים, נפגעת יעילות שוק ההון, הגינות המסחר וביתר שאת נפגע אמון המשקיעים בשוק ההון.

21. באשר לעבירות הדיווח, אלה קיבלו התייחסות נרחבת בפסיקה, ראה למשל [ת"פ \(מחוזי ת"א\) 23842-11-11 מדינת ישראל נ' לוי](#) [פורסם בנבו] (19.11.2013) [ההדגשות במקור, ח.כ.]:

"לחובות הגילוי המוטלות על חברות ציבוריות ישנן מספר מטרות. האחת, כפי שציינתי לעיל, הנה לאפשר למשקיעים לכלכל את צעדיהם ולקבל החלטות מושכלות ומדעות. השנייה, הנה לרסן ולהגביל את כוחם של בעלי השליטה בחברות הציבוריות ובעיקר למנוע ניצול לרעה של מעמדם והכוח הנתון בידיהם, שכן 'מניפולציה והתנהגות לא הגונה בשוק ההון משגשגות בתנאי מסתורין וסודיות' (ע"א 5320/90 א.צ. ברנוביץ נכסים והשכרה בע"מ נ' רשות ניירות ערך, פ"ד מו(2) 818, 831 (1992)); ראו גם: ע"פ 37/07 פרג נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] 136 (10.3.2008) (להלן: "עניין פרג"); עניין ערד, בעמ' 345). בבסיס מטרות אלו עומדת תכלית זהה - שמירה על הוגנות שוק ההון."

22. בענייננו ניתן לומר שמידת הפגיעה בערכים שפורטו הינה חמורה ומאוד משמעותית וזאת בהינתן העובדה שמדובר במספר שיקולים מרכזיים שנוגעים בחלקם לנסיבות ביצוע העבירות על ידי הנאשמים.

א. הרצון לתמוך בהנפקה של מי שהיתה בעת הרלוונטית חברת האחזקות המשמעותית במשק הישראלי.

מדובר בחברת אחזקות ששלטה בעת הרלוונטית על חברות ראליות שניהלו חלק משמעותי ביותר במשק בישראל, כאשר העבירות בוצעו על ידי מי שהיה באותם ימים הדמות המוכרת והמשפיעה ביותר במשק הישראלי בכלל ובשוק ההון בפרט, עבירות שבוצעו ביחד עם חברו הנאשם 2.

בנוסף מדובר בתרמית שבוצעה בקשר להנפקת מניות בשוק הראשוני והרי גיוס הון באמצעות הנפקות מהווה את לב ליבו של שוק תוסס וחי.

במקרה זה מדובר בהצעה ומכירה לציבור של ניירות ערך בהיקף של 321 מיליון ש"ח שנגועים במרמה שנועדה להגביר את הצלחת ההנפקה או למנוע את כישלונה.

כמו כן אין להתעלם מהעובדה שמדובר בהנפקה קריטית עבור החברה, אף שאינני מקל ראש בטיעונה של ההגנה, שלא נסתר בראיות, שחלק לא מבוטל בסכום ההשקעה נעשה על ידי מקורביו ומכריו כמו גם משפחתו של נאשם 1.

ב. היקף המעשים וריבויים

אכן מדובר בפרק זמן קצר יחסית של ימים בודדים שבמהלכם פעלו הנאשמים לשרת את המטרות האסורות של השפעה בדרכי תרמית על שער המניה במסחר בבורסה. אולם יחד עם זאת, אין מדובר במעידה חד פעמית, אין מדובר באירוע אחד, אין מדובר בסכום כסף נמוך. מדובר במעשים שנעשו על ידי הנאשמים במהלך שלושה ימי מסחר כאשר קדם להם מפגש בביתו של נאשם 1 עם בעל שליטה בחברה ציבורית אחרת שהביע רצון להשתתף בהנפקה, פגישה שגם נכח בה נאשם 2 וכפי שקבעתי בהכרעת הדין נקשר במהלכה הקשר הראשוני האסור אשר אפשר לפעול באמצעות המסחר בבורסה כדי להציג בפני ציבור המשקיעים תמונת מצב מעוותת בכל הנוגע לביקוש ולהיצע במניית אי.די.בי בתקופה הרלוונטית.

מדובר בסכומים שמגיעים לכדי עשרות מיליוני שקלים, שלפי גירסת המאשימה מגיעים לכדי 42 מיליון ש"ח בעוד שעל פי גירסת ההגנה הם אינם עולים על 20 מיליון ש"ח, כך שמכל מקום מדובר בסכומים גבוהים שנועדו לשרת מטרה אסורה של השפעה בדרכי תרמית על שער נייר ערך שנסחר באותם ימים והציג בפני ציבור המשקיעים תמונה מעוותת של ביקוש לנייר הערך.

אין זו אף זו, מדובר בתקופה קריטית עבור החברה המנפיקה. לא רק שמצבה של אי.די.בי היה קשה אלא גם נשקפה סכנה ממשית בדרגת סבירות גבוהה להמשך יכולתו של נאשם 1 לשלוט בחברת האחזקות וממילא בכל אשכול החברות הנמצאות מתחת לחברת האחזקות.

שמעתי עדים רבים, כולל גם את דברי הנאשם עצמו, באשר לחשיבות הקריטית שייחסו כל הגורמים להצלחת ההנפקה עד אשר חלקם של העדים, לרבות שותפו ומקורבו של הנאשם 1, ראו בהנפקה זו כניסיון אולי אחרון של הנאשם לחלץ את אי.די.בי מהקשיים שבהם היתה נתונה וגם ניסיון קריטי של הנאשם להמשיך ולהחזיק בשליטה באי.די.בי, עד אשר

הוא התגייס באופן טוטאלי לצורך השלמת משימה זו, גייס את כל נושאי המשרה בחברה ואת מנהליה על מנת לוודא את הצלחת ההנפקה כאשר הנאשם 1 בעצמו התקשר לעשרות או אולי מאות מכריו כדי לשכנע אותם להשקיע בהנפקה.

מדובר במעין חמ"ל שהקים הנאשם 1 בימים ובשבועות בטרם ההנפקה כדי להבטיח את הצלחתה של זו ולצורך זה הוא אף הגדיל לעשות כאשר גייס כספים מבני משפחתו וממקורותיו שלו, ואגב כך להעביר מסר לכל הגורמים בשוק ההון בדבר יכולתו של הנאשם להמשיך ולנווט את פעילותה העסקית של אי.די.בי.

ג. התחכום שבמעשי הנאשמים וחלקם בביצוע העבירות

הנאשם 1, בהיותו בעל השליטה באי.די.בי, שלט ביד רמה בפעילותה של החברה וניתב את הפעילות לפי צרכיו הרלוונטיים. הנאשם ניצל את כשרונו וקשריו כדי להסיט חלק מכספי ההשקעה מהשקעה בהנפקה המתוכננת אל רכישת המניות מחוץ לבורסה מהנאשם 2, כאשר לפי שקבעתי בהכרעת הדין נאשם 2 השקיע את הכספים בבורסה, באמצעות הנאשמת 4, השקעה בבורסה אשר לא היתה חופשית כלל ועיקר ונעשתה כל כולה על מנת לשרת את מטרותיו של הנאשם 1, באמצעות הנאשם 2, כדי להשפיע על שער המניה בבורסה ולהעביר מסר לכאורי לשוק שקיים ביקוש של גורמים עצמאיים שראו בהשקעה במניית אי.די.בי כהשקעה כדאית וראויה, בעוד שהלכה למעשה המסחר בבורסה הושפע במידה רבה, אם לא ניכרת, מאותם כספים שהוסטו כאמור על ידי הנאשם 1 אל עבר הנאשם 2 לצורך מסחר במניית החברה בבורסה שהיה כל כולו מעושה ומלאכותי.

אין ספק שמדובר במעשים מתוחכמים שבוצעו על ידי הנאשמים תוך שימוש בכספים שהושקעו על ידי מי שגויסו להשקעה בהנפקה אך הסכימו לבקשת הנאשם 1 להסיט את השקעתם אל מחוץ לבורסה ולרכוש מניות אי.די.בי מנאשם 2, כאשר נאשם 2 עושה שימוש בכספים אשר התקבלו אצלו מאותם המשקיעים כדי להגדיל את מחזור המסחר במניה באותם ימים.

ד. מידת הנזק שנגרם לקורבנות העבירה

מעשי הנאשמים היו מעשים מתוכננים היטב וקשים לחשיפה וזאת חרף קביעתי בהכרעת הדין שאין מדובר בקשר שנקשר שבועות רבים לפני כן ואין מדובר בתוכנית מרמתית שהנאשמים טוו משך תקופה ארוכה או ימים רבים לפני ביצוע המעשים.

עובדה היא שהנאשמים התעלמו כליל מהנזק שהיה עלול להיגרם לכל משקיע מהשוק שבחן את אופן התנהלות המניה בימי ההנפקה וראה לנגד עיניו תמונת מצב מעוותת לפיה

ישנם גורמים בשוק אשר מוצאים לנכון להשקיע בנייר הערך של החברה, זו התוצאה אותה ביקשו הנאשמים להשיג במעשיהם.

קשה לאמוד באופן מדויק את הנזק שנגרם למשקיעים מן הציבור שהוטעו והולכו שולל על ידי הנאשמים בעצם הצגת תמונת המסחר המלאכותית שיצרו, אך אין זה קשה כלל ועיקר לקבוע שבמעשיהם פגעו הנאשמים כאמור בעיקרון היסוד הבסיסי של שוק הון יעיל והגון. הנזק בעיקרו הוא נזק לאמון שיכול ציבור המשקיעים ליתן בשוק ההון בישראל, כאשר במקרה זה אין מדובר בחברה איזוטרית וזניחה אלא מדובר כאמור בחברת אחזקות ובבעל שליטה מהבולטים במשק בישראל, שהשפעתם על שוק ההון בישראל אינה מבוטלת כלל ועיקר.

הפרת האמון מצד הנאשם 1 כלפי ציבור המשקיעים בשוק בישראל הינה משמעותית ובעלת משקל רב, זו נועדה להשיג יתרון כלכלי לנאשם של שימור שליטה ברווחי אשכול החברות שמצוי מתחת לחברת אי.די.בי כאשר גם טיעון של רצון לשמר את השליטה בחברות אלה אינו יכול להצדיק כלל ועיקר את מעשיהם החמורים של הנאשמים.

בהכרעת הדין התייחסתי באופן מפורט לטענה שהועלתה על ידי הנאשם 1 בדבר היות ההנפקה מעין "הנפקת חברים" ואינני מוצא צורך לחזור על הדברים, אך די שאציין שחלק ניכר מאותם גורמים שהשקיעו את כספם בהנפקה, חרף הערכתם בדבר הסיכון הגדול בהשקעה זו, נתנו את אמונם בנאשם וביכולותיו כפי שהוכחו בעבר לפעול בדרך חוקית ולגיטימית ולא באמצעות השפעה בתרמית על שער הנייר.

ה. הסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירות

בכל הנוגע לנאשם 1 פירטתי כבר בנדון.

ציינתי בהכרעת הדין שמקובלת עלי טענת ההגנה שהנאשם 1 גייס בעצמו ובאמצעות משפחתו סכומי כסף ניכרים של עשרות מיליוני שקלים כדי להבטיח את הצלחת ההנפקה, טענה שמקעקעת לכאורה טענה של בצע כסף ורצון להפיק רווח אישי על חשבון משקיעים מן הציבור. "לכאורה", זאת משום שנסיונות מקרה זה הן ייחודיות ויוצאות דופן.

העובדה שהנאשם השקיע ממיטב כספו ומכספי משפחתו בהנפקה לא מנעה ממנו לפעול כפי שפעל באופן אסור כדי להשפיע על שער המניה ולהעביר "סיגנל" לשוק בדבר יציבותה של אי.די.בי ומסחר ער בשער המניה שלה באופן שלכאורה מצביע על אמון הציבור במהלכו של הנאשם.

רצונו, שאיפתו ומאווייו של הנאשם 1 "להציל" את שליטתו בחברת אי.די.בי הביאו אותו במקרה זה לפעול מחד לגייס כל גורם בשוק ההון בארץ ובחו"ל כדי לסייע לו להצלחת

ההנפקה, להתקשר בעצמו לגורמים רבים בשוק ההון ולהציע להם להשתתף בהנפקה (מעמד שהנאשם בעצמו העיד עליו שלא היה לו קל בכלל הואיל ובפניה זו היתה מעין בקשה אישית שהוא לא היה מורגל אליה), לגייס את כל אנשי המנהלה שלו, את כל מקורביו ומכריו לצורך הצלחת משימה זו, להפנות את כל זמנו ומרצו להבטחת הצלחת המשימה, לגייס מקורות כספיים שלו ושל משפחתו, אך הביאו אותו מאידך לפעול באופן אסור כדי להשפיע על נייר הערך על ידי הסטת חלק מכספי ההשקעה באופן מלאכותי, באמצעות נאשם 2, כדי להשפיע על שער המניה, כאשר הוא פועל בשיתוף עם נאשם 2.

משבאתי לקבוע את הסיבות שהניעו את נאשם 2 ליטול חלק בתוכנית נאשם 1 להשפיע על שער הנייר באופן מלאכותי, מצאתי קושי לאתר את "התמריץ" שהניע את נאשם 2 לפעול בנדון.

מדובר על פניו באיש עסקים בקיא ומיומן, בעל ניסיון, בעל קשרים בעולם העסקי, בעל רישיון לניהול בנק בשוויץ, שביקש לבנות מערכת יחסים ידידותית עם נאשם 1 ולצורך זה אף ניסה לגייס משקיע זר שישקיע בחברות שבשליטת נאשם 1 ובהמשך הביע רצון להשתתף בהנפקה בסכום של 2 מיליון ש"ח מכספו האישי אך בסופו של מהלך מצא את עצמו מסכן את כספו שלו בסכומים גבוהים מאוד ואף מסתכן במעשים פליליים מבלי שעל פניו קיים "תמריץ כספי" שיכול ליתן הסבר להתנהלותו החריגה.

יחד עם זאת, ככל שנחשפתי לחומר הראיות בתיק ועם התקדמות הצגת הראיות בפניי, נוכחתי לדעת שרצונו של נאשם 2 לסייע בידי נאשם 1 בהצלחת ההנפקה ורצונו להתיידד עם נאשם 1 ולהציג בפניו את נכונותו לעמוד לרשותו של נאשם 1 בכל דרך ואמצעי, הם אלה שהובילו אותו להסתבכותו שלא היתה אופיינית לדרכו והתנהלותו עד להסתבכותו זו.

טענתו של הנאשם שהוא האמין במניה ועל כן ביקש להשקיע בה את מיטב כספו (בעצם כספים שהוא לווה מהבנק, לאחר שהבנק סרב להעניק לו אשראי ונעתר לעשות כן רק לאור שיחה שהתקבלה ממר דנקנר), נדחתה על הסף בהכרעת הדין מהנימוקים שפורטו שם, שהרי האופן שבו סחר הנאשם במניה באותם ימים הצביע על כך שהנאשם פעל באופן מודע לחלוטין לרכוש מניות במחיר גבוה ולמכור אותן במחיר נמוך, פעילות שאינה מתיישבת עם כל היגיון עסקי וכלכלי, לבטח לא היגיון של איש שוק הון כמו נאשם. גם לא נמצא כל הסבר מדוע איש שוק הון מחושב כמו הנאשם יבצע מצד אחד מהלך של גיוס כספים בהלוואה מהבנק ומאידך ניהול פעילות שבהכרח מביאה להפסדים עצומים במשך ימים ספורים, כאשר ברי לכל שהוא צריך להשיב את הכספים לבנק, כספים שלא היו ברשותו אותה עת.

דווקא עדויות האופי החריגות, יוצאות הדופן והמרגשות לגבי נאשם 2, על פיהן מדובר במי שלכל אורך חייו פעל כדי לסייע לאחרים ונתן את כולו לצורך זה תוך העדפת עזרה לאחרים על פני האינטרס שלו (ראיתי להפנות לעדות שותפו לעסקים, לעדות בני משפחתו הקרובים ועדויות עדים רבים אחרים), האירו בזרקור ברור יותר את המאפיינים באישיותו שהביאו אותו להסכים וליטול על עצמו סיכונים כה מרובים, גם תוך פעילות לא חוקית, במסגרת ניסיונו לסייע לנאשם 1.

נכון הדבר ששטרם אינו ולא היה בעל השליטה בחברה, לא היה לו כל אינטרס אישי נגלה לעין לביצוע המעשים נשוא כתב האישום אך אינני מוכן לקבל את הטענות שהוא בגדר איש חיצוני שלכל היותר סייע בידי דנקר לבצע את הפעילות, שהרי בלי פעילותו של שטרם לא יכול היה דנקר להפנות את אותם משקיעים למסחר מחוץ לבורסה. נכון הדבר שמעמדו של שטרם אינו כמעמדו של דנקר ויש ממש בטענת באת כוחו שחלקו במעשים אינו שווה ערך לחלקו של דנקר שהרי דנקר היה בעל האינטרס והמניע והוא זה שגייס את אותם לקוחות, במטרה להשקיע בהפקה אך לאחר מכן הסיט אותם לעבר הפעילות בבורסה באמצעות שטרם.

מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות

23. כל אחד מהצדדים הציג בפני בית המשפט שורה ארוכה של גזרי דין שבהם הוטלו עונשים שונים בגין העבירות בהן הורשעו הנאשמים ואין לי אלא להפנות בעניין זה לטיעונם של ב"כ הצדדים לעונש, כאשר במסגרת פרק זה אסקור את רמת הענישה הרלוונטית ששיימה למאפיינים הייחודיים של מקרה זה כמו גם למאפיינים הייחודיים לנאשמים שבפניי.

אך לאחרונה חזר בית המשפט העליון פעם נוספת, בע"פ 8465/15 בן זקן נ' מדינת ישראל [פורסם בבנו] (12.9.2016) (להלן: "פרשת מנופים"), על העקרונות שנקבעו על ידו בדבר הצורך בהחמרה בענישה בעבירות דומות וזאת כדי לשרת את התכלית המרכזית המונחת בבסיס סעיף 54 לחוק ניירות ערך שהינה:

"התכלית המרכזית המונחת בבסיס האיסור המופיע בהקשר זה כיום בסעיף 54(א) לחוק ניירות ערך, הינה 'הצורך בהגנה על אמון הציבור בכלל, ועל ציבור המשקיעים בפרט, בשוק ניירות הערך, בהגינות המסחר שבו, ביעילותו ובתקינותו [...] מטרת ההוראה בחוק היא גם לשפר את יכולתו של המשקיע הסביר לקבל החלטות על בסיס כל המידע הרלוונטי, תוך נטרול אותם גורמים שיש בהם כדי לעוות את המידע שבידי המשקיע [...]'. (ע"פ 5383/97 טמפו תעשיות בירה בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 557, 568 (2000)); כן ראו: ע"פ 1027/94 זילברמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(4) 502, 515-

514 (1999); זוהר **גושן "תרמית ומניפולציה בניירות ערד: תאומים לא זהים" משפטים ל 591, 598-600 (2000) (להלן: גושן)** (שם, פסקה 14 לפסק הדין).

כמו כן הוסיף בית המשפט העליון וקבע שמסתמנת הכרה מתחזקת והולכת בחומרתן של עבירות כלכליות ובנזק שהן גורמות לפרט ולכלל וכן אודות הצורך לצמצם את הפער בין הרטוריקה המחמירה בהתייחסות בית משפט לעבירות אלה לבין הענישה המקלה שהיתה נהוגה בעבר.

בית המשפט העליון בפרשת מנופים חזר והדגיש פעם נוספת את עקרונות הענישה הראויים כפי שאלה באו לידי ביטוי עוד בע"פ 9788/03 **מדינת ישראל נ' גולן, פ"ד נח(3) 245, 250 (2004) (להלן: "פרשת גולן")**:

"העבריינות הכלכלית בתחומי החברה והכלכלה היא לרוב מתוחכמת, מסתייעת באמצעים מודרניים של הפקת מידע וקשה לגילוי. נזקיה קשים לחברה בכללותה, למשק הכלכלי ולאנשים הפרטיים הנפגעים ממנה במישרין. על מדיניות הענישה לשקף את הסכנה הגדולה הרובצת לפתחה של העבריינות הכלכלית המתוחכמת, את היקף הקורבנות העלולים להיפגע ממנה, את הקושי והמורכבות שבאיתורה ואת ההוקעה הברורה של יסודות השחיתות וניצול עמדות הכוח, השליטה והמידע הכרוכים בביצועה".

ובהמשך שם, בעמוד 252:

"תוצאותיה ההרסניות של העבריינות הכלכלית והקלון הדבק במבצעה מחייבים את בתי-המשפט בהבעת מסר עונשי הולם אשר יבטא תכלית חברתית ברורה המבקשת למגר תופעות של ניצול כספי ציבור שהופקדו בנאמנות בידי גורמים ציבוריים למטרות העשרת הפרט אגב מעשי עבירה".

בשורה ארוכה של פסקי דין שניתנו על ידי בתי המשפט מאז פרשת גולן, בין היתר פסקי דין שניתנו על ידי המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב, נקבע העיקרון לפיו על בית המשפט להכביד את ידו על מבצעי העבירות של תרמית בניירות ערד וזאת כביטוי לסלידת החברה ולגינוי התנהגות בלתי ראויה זו כאשר המעשים נעשים לשם בצע כסף תוך פגיעה בכספם של משקיעים שבחלקם הם כספי ציבור (ראה לצורך זה למשל את **ת"פ (מחוזי ת"א) 51462-12-10 מדינת ישראל נ' קאופמן** [פורסם בנבו] [24.10.2011]; **ת"פ (מחוזי ת"א) 29726-12-10 מדינת ישראל נ' גורבץ** [פורסם בנבו] [29.4.2012] (להלן: **"פרשת גורבץ"**)).

24. בפרשת גורבץ, שנדונה גם בבית המשפט העליון בע"פ 4666/12 גורבץ נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (8.11.2012) קבע בית המשפט העליון שישנה חשיבות בולטת לענישה משמעותית בעבירות צווארון לבן וזאת שחרף אופייה הנקי של העבירה הרי היא "מלוכלכת" לא פחות מעבירות אחרות ולעיתים קרובות נזקיה של זו עולים על נזקי עבירות רכוש מסורתיות. עוד הוסיף בית המשפט העליון שבעבירות ניירות ערך קיימת פגיעה כפולה - הן בשוק בכללותו על המשמעויות החברתיות הנובעות מכך והן בכל אחד ואחד מהמשקיעים בשוק ההון. גם בפרשת נתנאל שרון ע"פ 4430/13 שרון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (31.3.2014) (להלן: "פרשת נתנאל שרון") ציין כב' השופט דנציגר שאסור לטעות באופיין "הלבן והנקי" של העבירות הכלכליות שכן אלה נושאות נזקים חמורים פי כמה מעבירות הרכוש המסורתיות.

בפרשת נתנאל שרון אישר בית המשפט העליון את מתחם הענישה שנקבע על ידי הכולל מאסר בפועל של 2-4 שנים; בפרשת גורבץ אישר בית המשפט העליון עונש של 27 חודשי מאסר בפועל; בע"פ 3164/14 פן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (29.6.2015) (להלן: "פרשת פן") (גם תיק זה עניינו ערעור על גזר דין שניתן על ידי המחלקה הכלכלית) דעת הרוב מצאה לנכון שקיימת הצדקה להפחתה מסוימת של תקופת המאסר שהוטלה על הנאשם הראשון אף שלגבי הנאשם השני נקבע על ידי כל השופטים שמתחם הענישה של שנה עד שלוש שנות מאסר הינו ראוי.

ראיתי גם להפנות לת"פ 9883-07-10 מדינת ישראל נ' גואטה [פורסם בנבו] (6.9.2012) שם נקבע עונש מאסר לתקופה של 21 חודשים בגין עבירות של ביצוע פעילות מתואמת באגרות חוב ממשלתיות.

פסיקה נוספת שראיתי להפנות אליה היא פרשת גביש (ע"פ מחוזי ת"א) 62974-11-15 גביש נ' מ.י. פרקליטות מחוז ת"א-מיסוי וכלכלה [פורסם בנבו] (28.9.2016) בשניהם מצא בית המשפט המחוזי להפחית במידה מסוימת בחומרת עונש המאסר שהוטל על הנאשמים אך יחד עם זאת מדובר בענישה משמעותית של מאסר בפועל לתקופות לא קצרות חרף ההקלה בערכאת הערעור.

ראוי לציין שהצדדים הניחו בפניי שורה ארוכה מאוד של פסקי דין שניתנו על ידי בתי משפט שונים, חלקם על ידי מותב זה, בהם נדרש בית המשפט לקבוע מתחם ענישה בעבירות כלכליות, דומות יותר או פחות לפרשה שבפניי, אך מצאתי להזכיר לעיל רק חלק מאותם פסקי דין הם אלו אשר רלוונטיים יותר לפרשה שבפניי, ולא להרחיב לגבי אותם מקרים אחרים.

25. כפי שצוין לעיל, בתי המשפט שנו פעם אחר פעם בשנים האחרונות שיש מקום להחמיר עם מבצעי עבירות כלכליות, עבירות שמידת פגיעתן באינטרס הציבורי המוגן הינה משמעותית, זאת חרף העובדה שמדובר בעבירות המבוצעות על ידי נאשמים נורמטיביים לחלוטין, נעדרי עבר פלילי, שתרמו ותורמים לחברה, בעלי משפחות שתרמו את חלקם למדינה, שלזכותם מעידים עדי אופי רבים.

בית המשפט העליון קבע כאמור פעם אחר פעם שבעבירות כלכליות חמורות יש להעדיף את האינטרס הציבורי על פני האינטרס האישי של הנאשם גם על ידי הטלת ענישה ההולמת את חומרת המעשה ואת מידת הפגיעה באינטרס הציבורי המוגן. כן נקבע כי יש מקום להחמיר בענישה גם מתוך שיקולים הרתעתיים וזאת כמובן מבלי לבטל את הערכים האחרים של תורת הענישה שמחייבים את בית המשפט לשקול ענישה אינדיבידואלית התואמת את נסיבותיו האישיות של הנאשם ולא רק את נסיבות העבירה.

26. הצדדים הפנו בצדק לשני פסקי דין שניתנו על ידי בית המשפט העליון בפרשת מליסרון ופרשת מנופים וניסו לשכנע את בית המשפט בעמדתם תוך שימוש בעקרונות שנקבעו בשתי פרשיות אלה.

אציין שבפרשת מליסרון חזר בית המשפט העליון מפי כב' השופט רובינשטיין על דבריו בפרשת עדן (ע"פ 6020/12 מדינת ישראל נ' עדן [פורסם בנבו] (29.4.2013)):

"נזכור כי המחוקק קבע תווית ענישה של חמש שנים (...) סבורני אף אנכי, כי אין מנוס מהעלאת רף הענישה בכגון דא. טיב העבירות יש בו פגיעה מובהקת באמון הציבור, ואין אלה קלישאות, במינוח 'המכובס' הנוהג, אלא הבה נשים עצמנו בנעליהם של משקיעים, למשל, שמתברר להם כי בכירי חברה שכספם מושקע בה 'עושים קופה' על חשבוננו של ציבור המשקיעים. אכן הרשעה פלילית היא כתם, מאסר בעבודות שירות הנחשב מאסר בפועל אינו נעים - אך אין להשוותם כל עיקר למאסר מאחורי סורג ובריא, תענוג מפוקפק גם בבתי הסוהר הטובים ביותר (...) בודאי לאדם שהוחזק נורמטיבי, וכל חייו רק קרא על בתי סוהר או צפה בהם בסרטים. אולי מאסר מאחורי סורג ובריא ירתיע, אם יש תוחלת אמיתית להרתעה, ואם ייצא הקול - וכדאי שייצא - כי זו מנת חלקו הצפויה של עבריין מידע פנים".

באותה פרשה הוסיף וציין כב' השופט רובינשטיין שאמנם העונש שהוטל על מדר אינו קל, ביחוד כאשר לא פעל לשם בצע אישי, אך שיקול זה אינו יכול לבטל את שיקול ההרתעה במקרים כאלה שמחייב החמרה בענישה, תוך שהוא מפנה לדברים שנאמרו בפרשת דני דנקנר (ע"פ 677/14 דנקנר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (17.7.2014)) שדווקא כלפי אנשים נורמטיביים בבסיסים המתכננים בקפידה את מעשיהם אולי יכול רכיב התכנון גם את הסיכון שבהעמדה פלילית לדין.

ראיתי לציין שבפרשת מליסרון שנדונה בפניי כערכאה דיונית לא הוכחה קיומה של תכנית עבריינית וזאת לאחר שמנכ"ל החברה זוכה על ידי מחמת הספק ובהקשר לנאשם האחר, שהיה

סמנכ"ל הכספים בחברה, נקבע על ידי בהכרעת הדין שמדובר ברכישת ניירות ערך מתוך מטרה מעורבת. עוד הוספתי וצינתי באותו מקרה שלא הוכח שהנאשם שם ביצע את העבירות לטובתו הכלכלית המיידית וכן שההשקעה באג"ח היתה בגדר השקעה כלכלית ראויה.

בפרשת מליסרון כאמור קבעתי מתחם עונש הולם של 9-24 חודשי מאסר בפועל לגבי הנאשם מדר ובסופו של יום הוטל עליו עונש מאסר של 12 חודשים בפועל. בית המשפט העליון, בפסק דין ארוך, מפורט ומקיף מצא בסופו של דבר לנכון לאשר את מתחם הענישה שנקבע ואת העונש שבתוך המתחם.

27. פרשה נוספת שהצדדים נזקקו אליה כחלק מטיעונם לעונש (בנוסף לפרשת מליסרון) היא פרשת מנופים שהוזכרה גם היא לעיל, כאשר כל צד ניסה לשכנע את בית המשפט בעמדתו באשר לעונש הראוי להטילו כאן. באותה פרשה קבע כב' השופט רוזן בבית משפט מחוזי מתחם ענישה של 30-60 חודשי מאסר ובסופו של הליך הטיל על שני הנאשמים מאסר בפועל של 36 חודשים וכן מאסר על תנאי וקנסות כספיים.

בית המשפט העליון מפי כב' השופט חיות, ובהסכמת כב' השופטים שהם וברון, הפחית את עונשי המאסר כך שעל נאשם 1 הוטלו 26 חודשי מאסר בפועל בעוד שעל הנאשם 2 הוטלו 22 חודשי מאסר, אך בד בבד הוא הורה על החמרה ברכיב הקנסות הכספיים.

הנאשמים הורשעו שם בשורת מעשי תרמית בניירות ערך שבוצעו במהלך המסחר בבורסה ונמשכו ימים במטרה להעלות את ערך הנייר כדי שבמועד הקובע תעמוד המניה בתנאי הסף שנדרשו לצורך כניסתה למדד ת"א 100. בית המשפט העליון הדגיש את מגמת ההחמרה בענישה המתאימה לעבירות המניפולציה, הן בחקיקה והן בפסיקה, אך הוסיף וציין שהענישה שהוטלה על ידי בית המשפט המחוזי סוטה מהמדיניות הנוהגת במקרים דומים וכי את מגמת ההחמרה בענישה יש להחיל באופן הדרגתי.

28. הצדדים נחלקו ביניהם באשר לאופן בו יש ליישם את עקרונות הפסיקה בשתי פרשיות אלה כאשר התביעה ניסתה לשכנע את בית המשפט שניסיונות המקרה הנוכחי חמורות מניסיונות שתי פרשיות אלה בעוד שההגנה ניסתה לשכנע את בית המשפט שדין מקרה זה בהכרח מקל יותר מאשר שני המקרים הנזכרים, מה עוד שההגנה הוסיפה וטענה שאישיותם ופועלם של הנאשמים כמו גם הרקע לביצוע העבירות כפי שנקבע בהכרעת הדין שונה בתכלית ויש בו כדי להצדיק הקלה עם הנאשמים.

29. בית המשפט העליון פסק לאחרונה בפרשת מליסרון ובפרשת מנופים, פרשות שיש להן מאפיינים שבחלקם דומים לתיק שבפניי - אך אין לאמר שיש זהות בין אותם מקרים למקרה זה. הדעת נותנת שפסיקה זו מניחה את העקרונות הראויים לשקילה על ידי הערכאה הדיונית

בגזירת מתחם הענישה כמו גם העונש בתוך המתחם על פי העקרונות שהותוו על ידי בית המשפט העליון.

אין ספק שמקרהו של מדר מקל יותר מעניינם של הנאשמים וזאת בהינתן העובדה שהוא היה עובד החברה, שכיר, שביצע את ההשקעה בניירות הערך דן לא מתוך בצע אישי לכסף שהרי הוא לא זכה לקבל טובת הנאה ישירה. הוא לא קשר קשר עם אחר, לא היתה תוכנית קשר שכזו, מדובר בהשקעה בנייר ערך בעל משקל כלכלי נכבד, מדובר במקרה מובהק של עירוב מטרות.

מאידך, נסיבותיו המקלות של מדר אינן שונות בתכלית מנסיבותיו של הנאשם 2, כך אליבא דטיעוני באת כוחו, שהרי זה לא רק שנעדר כל רכיב של בצע כסף אלא שהוא השקיע מכיסו מיליוני שקלים שאת רובם הוא הפסיד והוא דואג בעצם ימים אלה לפרוע את החובות שנצברו כתוצאה ממעורבותו בפרשיה זו, הוא לא היה אמור לזכות בכל טובת הנאה ניכרת לעין מעבר לציפייה שלו להידוק הידידות בינו לבין הנאשם 1.

באשר לנאשם 1 הרי גם בא כוחו ביקש לשכנע את בית המשפט שעניינו שונה מפרשת מנופים בשים לב לעובדה שלפי קביעת בית המשפט בהכרעת הדין מדובר במי שניסה בכל מאודו להציל את מפעל חייו בטרם קריסה, מדובר במי שפעל מתוך מניע כלכלי צרוף, מדובר במי שגייס בעצמו ובאמצעות בני משפחתו עשרות מיליוני שקלים להצלחת ההנפקה ולהצלת מפעל חייו, אין מדובר במי שטווה תכנית מרמתית חודשים ושבועות לפני ההנפקה אלא לפי קביעת בית המשפט עשה זאת ממש בסמוך להנפקה, כאשר מדובר בפרק זמן קצר משמעותית ביחס לפרשת מנופים.

קנסות

30. שלא כמו בפרשות אחרות שבהן נדון רכיב הקנס שראוי להטילו על הנאשמים (ראה פרשת מנופים, פרשת מליסרון, פרשת פן וכו'), במקרה הנוכחי ניתוח הראיות כמפורט בהכרעת הדין הוביל לתוצאה לפיה נאשם 2 סבל הפסד כספי עצום ממעורבותו באותם ימים ספורים של הפעילות המרמתית, בעוד שנאשם 1 איבד בהמשך הדרך את השליטה בחברה ונקלע באופן אישי לחובות עתק עד כדי צורך למכור את בית מגוריו ולהתחייב בסכום של מאות מיליוני שקלים. לא הוכח בראיות שהנאשמים הפיקו טובת הנאה אישית או רווח כתוצאה מהפעילות המפורטת.

בנסיבות ייחודיות אלה לא מצאתי טעם לקבוע מתחם עונש הולם ביחס לקנס אשר יושת על נאשמים 1 ו-2.

מתחם עונש הולם ביחס לנאשמות 3-4

31. אציין כי בנסיבות הספציפיות של המקרה דנן, בהתחשב במצבן הכלכלי של הנאשמות 3-4 והעברת השליטה בנאשמות 3, מצב יוצא דופן אשר אינו מאפשר ענישה של התאגיד כבמקרים רגילים, לא מצאתי טעם בקביעת מתחם עונש הולם ביחס לקנס אשר יושת על הנאשמות 3-4.

קביעת מתחמי הענישה - סיכום

32. משבאתי לקבוע את מתחם העונש ההולם של הנאשמים ובהינתן הנסיבות השונות בין אלה, כמו גם השוני בסעיפי העבירות בהן הורשעו מצאתי לקבוע שמתחם העונש ההולם של נאשם 1 הינו בין 20 ל-42 חודשי מאסר בפועל.

בכל הנוגע לנאשם 2 מצאתי לקבוע כי מתחם הענישה ההולם הינו בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל.

השלב השלישי - גזירת העונש בתוך מתחם העונש ההולם

33. נקבע לא פעם כי אמנם מלאכת הכרעת הדין קשה היא אולם מלאכת מתן גזר הדין קשה היא שבעתיים והדברים באים לידי ביטוי מובהק וביתר שאת במקרה שבפני.

לא בלב קל ולא בנקל יורה בית משפט על הטלת עונש מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריח על נאשם בפלילים, וקל וחומר על נאשם לא צעיר בימים, נעדר כל עבר פלילי, שהסתבך בביצוע עבירות על רקע קשיים בניהול עסקיו, קשיים שבעטיים נקלע למצוקה שהובילה אותו לילך בדרך לא חוקית בניסיונו לצאת ממצוקה זו אולי להציל את פרויקט חייו. נאשמים כמו הנאשמים שבפני שהקדישו את מיטב שנות חייהם להשאת עסקיהם אך בה בעת הם שירתו את המדינה וזכו לעיטורים, הוקרה וברכה על פועלם.

משקבע בית המשפט העליון בשורה ארוכה ועקבית של פסיקה בדבר הצורך בהטלת עונש ראוי והולם על מבצעי עבירות שפגיעתם בערך החברתי המוגן מצויה ברף העליון של החומרה (מבחינת המעשה עצמו של נושא המשרה או בעל השליטה) ומשפירטתי בפרק הקודם את מדיניות הענישה המחמירה שמכתיב בית המשפט העליון בכל הנוגע לעבירות המכונות "עבירות צווארון לבן" ועבירות על [חוק ניירות ערך](#) בפרט, הרי למותר לציין שחרף העובדה שהענישה לעולם היא אינדיבידואלית, בית המשפט מחויב לאמץ את הגישה שמבכרת את האינטרס הציבורי על פני האינטרס האישי של הנאשם ומעמידה אותו בקדמת הבמה, במובן זה שחרף הנסיבות המקלות של הנאשמים אין מנוס במקרים מעין אלה מהטלת עונש הולם את חומרת המעשים, מרתיע אך בה בעת אינו מתעלם מהנסיבות האישיות של הנאשמים.

מגמת ההחמרה בענישה, כפי שנפסק על ידי בית המשפט העליון בפרשת מנופים מפי כבי השופטת חיות, אומצה בפסיקה הישראלית ביחס לעבירות תרמית ומניפולציה בניירות ערך, אך בה בשעה נקבע שיישום מגמה זו צריך להיעשות בהדרגה הואיל ואין מקום ליישם את מגמת ההחמרה על חשבון התחשבות באינטרסים מקלים של נאשמים שמידת הדין מחייבת הקלה עמם, ומכאן שעל בית המשפט להחיל מגמה זו באופן הדרגתי בתקווה שפעילי שוק ההון יפנימו את הפסול שבהתנהגות זו ואת הסנקציה הצפויה לכל מי שעובר על הוראות החוק מבלי שיהיה צורך להטיל ענישה מחמירה יותר פעם אחר פעם.

34. בהתאם לקבוע [בסעיף 40ג\(ב\) לחוק העונשין](#), לצורך קביעת העונש המתאים שראוי להטילו על הנאשמים נדרש בית המשפט להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור [בסעיף 40א לחוק](#). בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור ([סעיפים 40ד ו-40ה לחוק העונשין](#)).

על כן אבחן את נסיבות אלה ביחס לכל אחד מהנאשמים.

אין מחלוקת בין הצדדים שהנאשמים ובני משפחתם נפגעו פגיעה קשה וחמורה מעת תחילתה של החקירה ועד שלב זה. מדובר בפגיעה כלכלית חמורה שנגרמה לשני הנאשמים, כל אחד בהתאם לחלקו ומהות עיסוקו, פגיעה בבני משפחתם של הנאשמים, פגיעה בשמם הטוב ובמקרה זה כפי שיפורט בהמשך מדובר בפגיעה כספית קשה ביותר שסבלו שני הנאשמים.

נאשם 1

פגיעת העונש בנאשם ובמשפחתו, הנזק שנגרם לו מביצוע העבירות וההרשעה

35. הנאשם 1 הוגדר על ידי בא כוחו בטיעונו לעונש כ"אדם נורמטיבי, מלח הארץ, איש עסקים שאישיותו, כישוריו וחריצותו הובילו אותו לפסגות הגבוהות ביותר הן בפן האישי, הן בפן הציבורי, הן בפן החברתי והן בפן הכלכלי (...). הביטוי של נפילה מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, אינו מליצה כי אם המציאות בהתגלמותה (...). אחד האנשים המובילים במשק הישראלי הפך להיות לנאשם מורשע".

הגדרה זו מקובלת עלי ודומה שאין מי שיחלוק עליה.

נטען כי הנאשם איבד את השליטה על חברת אי.די.בי שהיתה מפעל חייו, בה השקיע את מיטב כספו ומרצו משך שנים, עולמו הכלכלי של הנאשם חרב עליו, הוא הפסיד את כל נכסיו, נאלץ למכור את ביתו, נקלע לחובות אישיים בסכומי עתק לבנקים איתם הגיע להסדר חוב שמאלץ אותו משך שנים רבות לפרוע חובות אלה תוך הסתייעות בהוריו ומקורביו.

מוכן אני לקבל את הטיעון שהטלת עונש מאסר על הנאשם לא רק שתיפגע בו באופן ישיר אלא גם תפגע ביכולת נישויו להיפרע ממנו על פי ההסדר שהוצג בפני בית המשפט במכתבו של עו"ד ליפא מאיר. יחד עם זאת, יש מקום לציין שלא הוכח בפניי, וגם לא נטען, כי דנקנר איבד את כל הונו וירד מכל נכסיו בגין מעורבותו בפרשה דנן.

הוגשו לי מספר קלסרים של תיעוד כיסוי תקשורתי, לעיתים יומיומי, נרחב ביותר אודות פרשה שזכתה להד תקשורתי נרחב וסיקור צמוד תוך שהודלפו לתקשורת חומרי חקירה עוד בטרם הוצגו אלה בפני בית המשפט, הדלפות מגמתיות שפגעו בנאשם ואולי אף נועדו להשמיצו. ההגנה מלינה על כך שגם מכתבי ההוקרה על התרומה המבורכת אותה יזם הנאשם כמו גם עדויות האופי, זכו לביקורת שלילית ביותר בתקשורת מה שמעיד על כך שמדובר בהשתלחות חסרת רסן.

אכן, טיעון זה של ההגנה אינו משולל יסוד ואינני מתייחס לטענה בדבר ההשתלחות חסרת הרסן בנאשם אלא כוונתי היא למנת הכיסוי התקשורתי הנרחב שפרשה זו זכתה לה ובעיקר בשל מעורבותו של הנאשם 1 בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום.

לצד האמפטיה לטיעון זה של ההגנה אין להתעלם מהעובדה שמדובר במי שעמד בראש הקונצרן הגדול והמשמעותי בישראל, באחד האישים הבולטים במשק בישראל, במי שהחברות בשליטתו העסיקו עשרות אלפי עובדים, במי שהחזיק בשליטה בחברות מהגדולות בארץ, במי שבחר במודע לחשוף את הפעילות הוולונטרית של הקונצרן שבראשו עמד בפני התקשורת כחלק מתפיסת עולם מובנת שחשיפה ופרסום של פעילות שכזו יש בהם כדי לעודד גופים עסקיים נוספים בארץ לאמץ את המדיניות החברתית שבה דגל הקונצרן שבראשו עמד הנאשם.

מדובר בחרב פיפיות שהרי הכיסוי התקשורתי הנרחב לו זכתה פעילותו הוולונטרית הענפה של הקונצרן, לווה בכיסוי תקשורתי נרחב לנאשם עצמו כמי שעמד בראש הקונצרן ונתפס בציבור כמי שמנהל ומתווה את פעילותו העסקית של אחד הקונצרנים הגדולים בישראל מכאן יש להניח, העניין התקשורתי הנרחב של סיקור חקירתו ומשפטו של הנאשם. כן ראיתי לפניי את דבריה המלומדים של כב' השופטת אופיר-תום בפרשת עופר נמרודי (ת"פ (מחוזי ת"א) [40450/99 מדינת ישראל נ' נמרודי](#) [פורסם בנבן] [24.10.2001]) כי הכיסוי התקשורתי חוץ משפטי מהווה שיקול משמעותי במדידת עונשו של הנאשם אך דומה שהדברים, שהיו נכונים לשנת 1999, אף שעודם נכונים היום משקלם אינו זהה.

התנהגות הנאשם ותרומתו לחברה

36. צדק ב"כ הנאשם, עו"ד אדרת, בטיעונו שמעטים הם האנשים היכולים לזקוף לזכותם פעילות ציבורית דוגמת פעילותו של דנקנר שאין לתארה אלא כתרומה יוצאת דופן לחברה, והיטיב לבטא זאת מר שמעון פרס ז"ל, נשיאה לשעבר של מדינת ישראל, שפרט בפנייתו בכתב אודות

פועלו החריג ויוצא הדופן של הנאשם למען חיזוק יישובי הפריפריה בישראל, העיד עליו שהיה מופיע ביוזמתו בישובים שסבלו ממצוקה ומפיגועים וסייע לשקם מבנים שנהרסו, הושיט יד רעים למשפחות שנפגעו, הקים מוסדות חינוך, סייע לבתי חולים, מכללות, סייע בהקמת מרכזי טניס, מרכזים קהילתיים כאשר הוא היה מגיע למקומות אלה בחברת רעייתו ואמו, שהו במקום זמן רב, האזינו ולמדו את אשר נדרש ומעולם לא התעייף בשליחות אנושית מרגשת זו.

מאות המכתבים שהוגשו לבית המשפט כמו גם עדותם הנרגשת של עדי האופי שהעידו לטובת הנאשם הם בגדר חריג שבית המשפט אינו נתקל בו כבדרך שגרה. אין מדובר בתרומה לפרויקט מסוים או תרומה שניתנת לאורך פרק זמן מוגבל אלא מדובר בתפיסת עולם שאומצה על ידי הנאשם לפיה הוצבה המעורבות החברתית של קונצ'רן אי.די.בי בדרגת עדיפות גבוהה מאוד ביחס לתרומתם של קונצ'רנים אחרים לפרויקטים חברתיים, כאשר בסולם הערכים של קונצ'רן אי.די.בי נקבעה המעורבות החברתית כערך השני רק לערך השאת רווחים לבעלי מניות.

ביקורת לא מעטה נשמעה על כך שהנאשם, כמי שעמד בראש הקונצ'רן הגדול בישראל, פעל למתן תרומות אלה על ידי אי.די.בי כאשר הוא נהנה בעצמו מהמוניטין שנלווה לפעילות וולונטרית זו. מדברי הביקורת משתמע שאין מדובר בתרומה אישית של הנאשם אלא בתרומה של הקונצ'רן באמצעות כספי ציבור, אולם, יש לזכור שתרומות אלו נגזרו מרווחי החברה והנאשם, כבעל מניות בחברה, נשא בחלק יחסי מתרומות אלה.

כמו כן, לא מדובר בתרומה כספית שניתנה על ידי הקונצ'רן בלי מעורבות הנאשם, ועל כך מעידות מאות הפניות לבית המשפט מהן ניתן ללמוד על מעורבות אישית של הנאשם ובני משפחתו בכל אותה פעילות חברתית שנועדה לסייע ליישובי הספר אך בעיקר לאנשים שסבלו ממצוקה. הנאשם גייס את בני משפחתו, את אמו ואשתו, ושהו במקומות אלה משך ימים ושבועות, כך העידו העדים שבפניי. עובדה זו מלמדת על מי שחש מחויבות אישית ליטול חלק בסיוע לאותם ישובים ולא רק בתרומה כספית. די לציין בעניין זה את עדותו של האלוף במילואים דורון אלמוג על הביקורים של הנאשם בכפר השיקום, את התגייסותו של הנאשם לסייע למשפחת ביטון שילדיה סבלו מנכות קשה, את דבריו של הרב גרוסמן שהעיד על הפעילות הענפה של הנאשם לפרויקט סיוע הצלת בני נוער.

לבסוף, יש לזכור כי הנאשם תרם תרומות שונות גם מכספו הפרטי שלו לאורך אותן שנים, ולא רק מטעם אי.די.בי. מדובר בסכום של למעלה מ-40 מיליון ש"ח, סכום לא מבוטל כלל ועיקר - כך למשל הירתמותו של הנאשם לטובת העמותה של הילדים שסבלו מתסמונת רט, תרומה אשר ניתנה מכספו האישי. אין להמעיט ערך בנכונות הנאשם להפריש חלק לא מבוטל מכספו לצורך פעילות שנועדה לסייע לאחרים.

אינני מוצא מקום לשוב ולפרט אודות עדי האופי הרבים שהעידו וגם שלחו מכתבים לבית המשפט שבהם עתרו לזקוף לזכות הנאשם את כל אותם מעשי חסד שנעשו על ידו לאורך השנים עם מאות אנשים ולא לבטל את משקלם של אלה שעה שבית המשפט בא לגזור את דינו.

ראיתי להדגיש את טיעונו של הסנגור שלאחר מתן הכרעת הדין המרשיעה, הפקיד הנאשם בעזרת בני משפחתו סך של 30 מיליון ש"ח במסגרת ההסדר אליו הגיע עם הבנקים לכיסוי כלל חובותיו. הנאשם יכול היה לבחור בהליך של פשיטת רגל או אז לא היה נאלץ למכור את דירת מגוריו ולעמוד בהתחייבויות ענקיות לעתיד אך בחר מיוזמתו לגייס את משאבי משפחתו, מכריו והכנסתו לעתיד לטובת כיסוי חובותיו, עובדה שמלמדת שלוקח אחריות על תוצאות מעשיו ואינו מוכן שאחרים יינזקו בגלל כישלונו העסקי.

חלוף הזמן

37. הצדדים נחלקו בסוגיה זו שעה שב"כ הנאשם טען שהגם שלא מדובר בפרק זמן ארוך מידי עדיין מדובר בתקופה של למעלה מ-5 שנים מעת תחילת החקירה ועד למתן הכרעת הדין כאשר לאורך תקופה זו, לצד הליך המשפט הפלילי, חרב מתהפכת מעל לראשו של הנאשם על כל המשתמע מכך, מתח, חוסר ודאות, חששות, סטיגמה חברתית הנלוות להליך, פרסומים פוגעניים ושיבוש אורכות חייו של הנאשם ומשפחתו. הסנגור הוסיף וציין שנכון להיום מצבו של הנאשם ומעמדו עברו שינויים דרסטיים, כאשר הוא איבד את שליטתו באי.די.בי, ירד מנכסיו, נאלץ לפנות את בית מגוריו ואף למכור אותו ושמו ותדמיתו נפגעו קשות.

מאידך טענה ב"כ המדינה כי זהו מקרה מובהק שבו אלמנט חלוף הזמן אינו מתקיים.

מצאתי לקבל את עמדת המאשימה בעניין זה. העבירות בוצעו על ידי הנאשם בפברואר 2012, החקירה הגלויה החלה בנובמבר 2012, כתב האישום הוגש ביוני 2014. בהליך דן נשמעו טענות מקדמיות והתקיימו הליכי ביניים, נשמעו ראיות על פני עשרות ישיבות הוכחות והכרעת הדין נתנה ביולי 2016, כשנתיים בלבד לאחר שהוגש כתב האישום, כך שגם שלב הטיעונים לעונש ומתן גזר הדין איינו את אלמנט חלוף הזמן כנסיבה להקלה בעונש.

נאשם 2

פגיעת העונש בנאשם ובמשפחתו, הנזק שנגרם לו מביצוע העבירות וההרשעה

38. ב"כ הנאשם, עו"ד ניב סבאג, ביקשה להדגיש בפתח טיעונו שהנאשם זוכה מהעבירה נשוא האישום השני כך שלא ניתן לזקוף את ניהול ההליך המשפטי לחובתו של הנאשם ומכאן שהנאשם נהג כשורה שעה שבחר לנהל את הליך ההוכחות ולא להודות במיוחד לו בכתב האישום.

עוד טענה הסניגורית כי מעורבותו של הנאשם במעשים נשוא האישום בו הורשע נותרה מבחינה מסוימת בגדר תעלומה, וזאת בהינתן העובדה שלא התבררו עד תום מניעי הנאשם למעורבות בפעילות מסחר בבורסה, שעל פניו נראית בלתי הגיונית בעליל שעה שהוא סיכן מיליוני שקלים מכספו, לא על מנת להפיק רווחים אלא על מנת לסייע בידי דנקנר כמטרה יחידה.

הנאשם אמנם איש עסקים ותיק ומנוסה, בבעלות משפחתו מפעל אותו הוא ניהל, יחד עם זאת הוא ניהל פעילות של בית השקעות בשוויץ עם רישיונות והיתרים שהתקבלו מהשלטונות שם, עסק בפעילות שוק ההון גם בארץ במסגרת החברה שהקים אך לא ניתן לומר לגביו שהוא אדם עשיר שיכול היה להקצות עשרות מיליונים לצורך פעילות של רכישת מניות בעת הרלוונטית.

הפעילות של הנאשם 2 לאורך אותם ימים של הנפקה הסבה לנאשם הפסדים כבדים מאוד, כ- 12.5 מיליון ש"ח, לפי שפורט על ידי באת כוחו, הפסדים שהנאשם ממשיך לשאת בעול החזרי ההלוואות לבנק בגינם, ואלה הרעו את מצבו הכלכלי באופן ניכר. ללמדך שלפי הראיות שהוצגו בפני בית המשפט, מעורבותו של הנאשם 2 בפרשה היא שהסבה לו את הפסדיו והסתבכותו הכלכלית, זאת לעומת הנאשם 1 שקשייו הכלכליים היו, בין היתר, פועל יוצא של קשיים כלכליים שהיה נתון בהם כבר עובר לפרשה זו.

קראתי את המכתבים שהופנו על ידי הוריו של הנאשם, אחיו, משפחתו המורחבת כאשר המשפט היווה טלטלה וכאב גדול עבור כל אלה, אשתו שליוותה אותו לכל הדיונים, שותפו שהעיד על תרומתו משך שנים, שמו הטוב שנפגע, ההד התקשורת הנרחב שליווה את הפרשה.

לנאשם, כך נטען, ואינני יכול לשלול טיעון זה, נגרם נזק עצום בעקבות המשפט וההרשעה, הוא נאלץ למכור את חלקו ב-ISP, הקבוצה אף היא סבלה מנזק עצום כאשר איבדה את אחד הלקוחות הגדולים בעולם שעבדו איתה, קבוצת בלק סטון. במישור הכלכלי הפרסום שנלווה להליך המשפטי, בעיקר על דנקנר שכונה על ידי התקשורת כ"מלך הטייקונים", קשר בהכרח בין הנאשם לבין דנקנר, כך שהנאשם זכה לכיסוי תקשורת רחב רק משום מעורבותו בתיק עם דנקנר.

התנהגות הנאשם ותרומתו לחברה

39. ציינתי כבר את אותם עדי אופי שהעידו לטובת הנאשם שבדומה לנאשם דנקנר חלקם הגדול הגיש אף מכתבי הערכה והוקרה לנאשם על פעילותו ההתנדבותית משך שנות חייו, הוא ובני משפחתו כאחד. עדי האופי ומכתבי הערכה וההוקרה שהוגשו בעניינו של נאשם זה אינם נופלים מאלה שהוגשו בעניינו של הנאשם דנקנר ואם ציינתי כי בעניינו של דנקנר הוגשו עדויות אופי חריגות ויוצאות דופן, כך גם הדבר לגבי הנאשם שטרם. חלק מאותם עדי אופי נמנה על שועי הארץ ומנהיגי המדינה כמו שר הביטחון לשעבר שהעיד על אופיו של הנאשם, בטח בו ונתן את

אמונו בו ובמשפחתו וכלה באנשים פשוטי יום שהעידו על הסיוע הניכר שהעניק הנאשם לאורך שנים לאותם אנשים ללא קבלת כל תמורה וללא שהוא יצפה לקבל אף תודה עבור מעשיו אלה.

אמנם אין מדובר באדם בעל ממון כפי שהיה דנקנר בעת הרלוונטית אך פועלו ההתנדבותי לא נפל כהוא זה מפועלו של דנקנר. הנאשם תרם כספים רבים לעמותות של ילדים בסיכון, לבית חולים שיבא (מדובר במאות אלפי שקלים), תרם כספים רבים לעמותת הימ"מ, הכל מכספו הפרטי ולא כספי ציבור.

אך דומה שעיקר פועלו ההתנדבותי של הנאשם תועל לעבר סיוע לעולים חדשים ותושבי הפריפריה שעה שהעניק לאלה לא רק תרומה כספית, אלא גם אכסניה משפחתית וליווה חלק מהם לאורך שנים, החל מסיוע בלימודים על ידי אמו של הנאשם, עבור לסיוע בתקופת שירות צבאי וכלה בסיוע בלימודים גבוהים ואף ליווה אותם גם לאחר שנישאו והפכו בעצמם להורים.

גם אין להתעלם מפועלו ההתנדבותי של הנאשם במסגרת שירות המילואים ביחידה ייחודית ומובחרת, פעילות שחרגה הרבה מעבר לחובות המוטלות על איש מילואים כמוהו, מדובר בפעילות מסווגת כפי שהעידו העדים בפני.

הרתעת הרבים

40. בעבירות כלכליות בכלל ובעבירות ניירות ערך בפרט, ביחוד נוכח הפגיעה בערכים המוגנים וכדי למגר במידת האפשר את התופעה של עבריינות בשוק הון, יש ליתן לאינטרס של הרתעת הרבים את המשקל המתחייב, יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט רובינשטיין בע"פ 677/14 דנקנר נ' **מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] פסקאות לח-לט (17.7.2014) אשר כבר הזכרתי לעיל:

"לטעמי, גם מי שאינו סבור כי הרתעת הרבים, אולי להבדיל מהרתעת היחיד, פועלת ככלל בעבריינות ה'קלאסית' של רצח, שוד ואונס, חבלה ודומותיהן (ראו ע"פ 7534/11 מזרחי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (2013), פסקה ג' לחוות דעתי), יוכל לסבור כי יש לה סיכוי בעבירות כלכליות, מכל מקום של 'הצווארון הלבן'. המתכנן עבירות - או שמא נאמר 'מתחמן' - ושומע כי דינו עלול להיות מאסר, אולי יחשוב פעמיים (...)

כאמור, נדמה כי בענייננו עונש הרתעתי נועד להרתיע לא רק את המערער עצמו בלבד במבט לעתיד, אלא לא פחות את הרבים, ובעיקר - כפי שציין בית המשפט המחוזי - את המכהנים בתפקידים בכירים בתאגידים, לבל ימעלו אלה באמון שניתן בהם. דווקא כלפי אנשים

**נורמטיביים בבסיס המתכננים את מעשיהם, אולי יכלול ה'תכנון'
גם את הסיכון שבהעמדה פלילית לדין".**

עת עסקינן בעבירות ניירות ערך כבמקרה דנן אין מדובר בפעילות שמתבצעת על ידי עבריינים רצידיביים אלא זו מתבצעת לרוב על ידי נאשמים נורמטיביים שבהיקלעם למצוקה כזו או אחרת או מטעמי בצע כסף, נוטלים לעיתים סיכונים שהם על גבול המותר ולעיתים אף חוצים את גבולות הפעילות הלגיטימית. הדעת נותנת שנאשמים כאלה מחשבים את מידת הסיכון והסיכוי בטרם קבלת ההחלטה על התוואי והדרך שבה נקטו, כאשר הסיכון של חשיפת מעשיהם והחשש מפני ההליך הפלילי שעלול להינקט כנגדם, לרבות הענישה שתוטל במסגרתו, חייבים לקבל משקל סגולי משמעותי בשיקוליהם.

בעבירות כלכליות בכלל ובעבירות שוק הון בפרט, חשיפת ההתנהגות הפסולה אינה עניין של מה בכך, קשה להוכיח את קיומו של היסוד הנפשי, קשה לבסס ראיות שלא אחת הן נסיבתיות כאשר מאידך הרווח הצפוי לנאשם כתוצאה מפעילות זו לעיתים הוא ניכר ביותר.

העובדה שמדובר בעבירות שבוצעו ביחס לקונצרן שהיה בעת הרלוונטית הגדול והמשמעותי בישראל, על ידי מי שנחשב לדמות החזקה במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, אין בה כשלעצמה כדי להצדיק החמרה בענישה רק משום עובדות אלה אך לבטח יש בה כדי להעצים את ערכו ומשקלו של האינטרס הציבורי בהטלת עונש ראוי והולם.

הנאשם 1 הורשע גם בעבירת דיווח ובעבירה של פרט מטעה בתשקיף, עבירות בהן לא הורשע הנאשם 2, ובעבירה על [חוק איסור הלבנת הון](#) בעוד שנאשם 2 הורשע גם הוא בעבירה של איסור הלבנת הון (זאת בנוסף להרשעתם של נאשמים 1-2 בעבירות תרמית לפי [סעיפים 54\(א\)\(1\)](#) ו- [54\(א\)\(2\)](#) [לחוק ניירות ערך](#)), אך לא מצאתי לקבוע מתחם ענישה נפרד לעבירות דיווח אלה הואיל וכפי שציינתי בפתח גזר הדין מקובלת עלי העמדה שראוי לקבוע מתחם אחד לכלל העבירות בהן הורשעו הנאשמים ולא מתחמים נפרדים.

קנסות על הנאשמים

41. ב"כ המאשימה עתרה להטלת קנסות כספיים משמעותיים על הנאשמים שהרי הלכה היא כי על ענישה בעבירות כלכליות להיות מלווה בקנסות כבדים. יפים לעניין זה דבריו של כב' השופט זילברטל בע"פ [7159/13 ברזילי נ' מדינת ישראל](#) [פורסם בנבו] (16.3.2015) (להלן: "פרשת ברזילי"):

"מדיניות הענישה הנוגעת לקנס כספי, במיוחד כאשר בית המשפט ראה לנכון להקל עם המערער עד מאד ברכיב המאסר, אמורה להגשים את התכלית של מניעת כל טובת הנאה ממעשה העבירה,

**ואף יצירת מצב לפיו ביצוע העבירה לא יהא כדאי כיוון שהעבריינין
צפוי לכך שייפגע בכיסו אף מעבר לשוויה של טובת ההנאה שצמחה
לו בעבירה".**

בפרשת מנופים הפנתה כב' השופטת חיות לשנקבע בפרשת ברזילי והוסיפה כי יש ליישם מדיניות זו גם כאשר הקנס מוטל לצד עונש מאסר (שם, בפסקה 17 לפסק הדין).

וראו גם **ת"פ (מחוזי ת"א) 44510-12-12 מדינת ישראל פרקליטות מחוז תל-אביב (מסוי וכלכלה) נ' חגאשי** [פורסם בנבו] (3.6.2013):

**"כאשר השיקולים לביצוע עבירה הם כלכליים, יש לפגוע בכיסם של
העבריינים באופן שלא רק יקוז את הרווחים בהם זכה הנאשם, אלא
הרבה מעבר לכך, על מנת שיראו וייראו אותם אנשי 'צווארון לבן'
המתפתים לשלוח ידם בכספים לא שלהם".**

ב"כ המאשימה הפנתה להחמרה ברכיב הקנס שנקבעה בפרשת מנופים שעה שבית המשפט שילש ואף יותר את סכום הקנס שהוטל על נאשם 1. בית המשפט העליון קבע שם כי ההסדר החוקי הקבוע 63(א) **לחוק העונשין**, לפיו ניתן להטיל על מי שהורשע בעבירה במסגרת התכוון להשיג טובת הנאה לעצמו או נזק ממון לאחר, קנס בשיעור של פי ארבעה משווי טובת ההנאה שהושגה או הנזק שנגרם, נותן ביטוי למדיניות המחמירה שראה המחוקק לנקוט בהקשר זה ומצייד את בית המשפט בכלי עונשי חשוב לצורך הגשמת תכליות הענישה בעבירות אלה.

ב"כ הנאשמים 1 ו-2 טענו שאין מקום ליישום מדיניות ענישה מחמירה בכל הנוגע להטלת קנסות כבדים על הנאשמים הואיל ונאשם 1 לא רק שאיבד את שליטתו באי.די.בי אלא הוא ירד מכל נכסיו, נאלץ למכור את ביתו והגיע להסדר עם נושיו לכיסוי חובותיו, הסדר שיחייבו לשנים ארוכות. הנאשם נעזר במשפחתו כדי למלא אחר התחייבותו בהסדר עם נושיו, מצבו הכלכלי אינו מאפשר לו תשלום קנסות גבוהים.

ב"כ נאשם 2 הדגישה גם היא את העובדה שלנאשם נגרמו הפסדי ענק. כתוצאה מהסתבכותו בפרשה זו הוא נאלץ כאמור למכור את חלקו במניות ISP, מצבו הורע באופן משמעותי ביחס לתקופה הרלוונטית ויכולתו להשתכר גם היא נפגעה והוא עדיין חייב מיליוני שקלים בגין מעורבותו בפרשה זו אך עמד עד כה, במאמצים רבים, בהחזרי חובותיו שנבעו כל כולם מהסתבכותו בפרשה הנוכחית.

ב"כ המאשימה טענה שבמקרה זה הקנס המרבי שניתן להשיתו על דנקנר עומד על 4.5 מיליון ש"ח ועל שטרם קנס בגובה של 3.5 מיליון ש"ח. יתכן והיה מקום לאמץ עמדה זו אילו לא ההרעה המשמעותית במצבם הכלכלי של הנאשמים מהתקופה הרלוונטית עד היום.

נאשם 1, כדברי סגורו, "איבד" את כל יכולתו הכלכלית עד כדי צורך למכור את דירת מגוריו ולהתחייב בסכום של מאות מיליונים לנושים שונים, התחייבות שכובלת אותו לשנים רבות קדימה בעוד שנאשם 2, שכאמור לא הוכח כי ביצע את העבירות כדי להעשיר את כיסו, סבל כתוצאה ממעורבותו בפרשה זו הפסדים עצומים לרבות הפסד כספי בסכום של כלמעלה מ-12 מיליון ש"ח, מכירת מניותיו בחברה והגבלת יכולתו להמשיך ולעסוק בתחום מומחיותו.

נאשמת 3 ונאשמת 4

42. המאשימה עתרה להטלת סכומי קנס משמעותיים על החברות, לפי טיעונה של ב"כ המאשימה הקנס שיש להטיל על הנאשמות מגיע לכדי למעלה מ-11 מיליון ש"ח לחברת אי.די.בי וכ-8 מיליון ש"ח לחברת ISP, לפי הטבלה שצורפה על ידה.

מנגד ב"כ הנאשמות 3-4 עתרו לבית המשפט להסתפק בהטלת קנס סמלי על הנאשמות.

ביחס לנאשמת 3, טען בא כוחה, עו"ד משה ישראל, כי השליטה בה עברה מידי הנאשם דנקנר לנושיה, אשר ממילא סבלו נזק לא מבוטל כתוצאה מקריסת ערך מניות החברה ואין מקום "להעניש" את אותם הנושים בגין מעשים שנעשו על ידי בעל השליטה הקודם, מעשים שהביאו לקריסת החברה ולנזק עצום לבעלי מניותיה שהפכו לנושיה.

ביחס לנאשמת 4, ביקש בא כוחה, עו"ד הראל, להדגיש את העובדה שהיא לא נהנתה מכל רווח אלא סבלה הפסדים עצומים כתוצאה מהפעילות נשוא הפרשה והיא מצויה אף ברשימה של חברות שנבחנות על ידי הרשות בשוויץ נוכח קשייה הכלכליים של הקבוצה. מדובר בחברה שכיום היא נטולת כל פעילות, אין לה הכנסות וכל קנס שיוטל עליה יושת באופן אוטומטי על שטרום. מכאן כי הטלת סנקציה על נאשמת 3 משמעה כפל ענישה.

43. בסעיף 761 להכרעת הדין עמדתי על התכלית המרכזית ביסוד תורת האורגנים שהינה קידום ההרתעה הפלילית ומניעת הישנות העבירה. הרשעת תאגיד בפעולות האורגנים שפעלו בשמו מביאה לקידום מנגנוני הפיקוח והבקרה במסגרת התאגיד, מה שיכול להביא למניעת ביצוע עבירות כאלה בעתיד. המטרה העיקרית היא הרתעת התאגיד ותאגידים דומים כדי להקטין את סיכויי הישנות התנהגות שכזו.

בעניין חברת נמלי ישראל קבע בית המשפט העליון מפי כב' השופט רובנשטיין כלהלן:

"בצדה של האחריות הפלילית מצויה הענישה הפלילית, המבטאת גמול על התנהגות אנטי חברתית אשר מלווה באשמה (...). בהטלת סנקציה עונשית על תאגיד, יש כדי להרתיע אותו ואת זולתו

מהישנות המעשה הבלתי רצוי (... בהטלת קנס על תאגיד, למשל, יש כדי להקטין את רווחיו, ובכך להרתיעו, בהנחה שיכול הוא לשלם קנס זה".

ובפרשת מליסרון קבע (שם, בפסקה קלח):

"ונזכיר, כי הרשעה מכוח תורת האורגנים נועדה בראש וראשונה להרתיע, בין אם את החברה הספציפית ובין אם חברות דוגמתה, ממעשים דומים בעתיד, ועל כן יש ליתן לשיקולי ההרתעה חשיבות ממשית בעת קביעת גובה הקנס".

בשנים האחרונות, לצד מגמת החמרת הענישה בעבירות כלכליות, באה לידי ביטוי גם מגמת החמרה בענישת תאגידי בעירות אלו. אף המחוקק הביע את רצונו להחמיר ענישתם של תאגידי בעירות נשוא ההליך דן זאת במסגרת תיקון 45(א) [לחוק ניירות ערך](#) מיום 27.1.2011 במסגרתו הוגדל גובה הקנס המרבי שניתן להטיל על תאגיד ביחס לעבירת תרמית בקשר לניירות ערך וביחס לעבירת שימוש במידע פנים. לאחר התיקון קובע [סעיף 54 לחוק ניירות ערך](#) כי תאגיד העובר על העבירות המנויות בסעיף דינו קנס פי עשרים וחמישה מן הקנס כאמור [בסעיף 61\(א\) לחוק העונשין](#), כאשר הסכום הקבוע [בסעיף 61\(א\) לחוק העונשין](#) הינו 226,000 ש"ח. כך קבוע גם ביחס לעבירות על [סעיף 53\(א\) לחוק ניירות ערך](#) בהן הורשעה הנאשמת 3.

44. אין חולקין כי יש לתת ביטוי בפסיקה לרצונו המפורש של המחוקק להחמיר בענישת תאגידי בעירות אלו וכן למגמת ההחמרה כפי שבאה לידי ביטוי בפסיקה, אולם יחד עם זאת שיקולי ההרתעה אינם חזות הכל, לא מתייטר הצורך בבחינת הנסיבות הספציפיות של כל תאגיד מורשע תוך איזון בין האינטרס הציבורי לבין ענישה אינדיבידואלית. בכל מקרה יש לבחון את מצבה הכלכלי של החברה הנאשמת, את יכולתה לפרוע את התחייבויותיה ואת היקף נכסיה בטרם קביעת גובה הקנס שיושת עליה.

בענייננו הורשעו החברות בעבירות חמורות, ביניהן השפעה על שער נייר ערך סחיר טרם הנפקה לציבור, העבירות נעשו לטובתה הכלכלית של הנאשמת 3 ובוצעו על ידי האורגנים הבכירים ביותר בכל אחת מהחברות. המאשימה 3 הורשעה אף כאמור בעבירות דיווח בגין אותם מעשי תרמית. פרט לנזקים שגרמו למשקיעים מן הציבור ולשוק ההון הרי שבמסגרת עבירת העבירות נגרם נזק עצום גם לממשל התאגידי באותן חברות. אין ספק כי אלו נסיבות בהן חשובה ביותר הרתעת תאגידי אחרים מביצוע עבירות דומות ולפיכך במקרה רגיל היה מקום להשית על הנאשמות 3-4 קנסות גבוהים, על אחת כמה וכמה כך ביחס לנאשמת 3 שהיתה בעת הרלוונטית חברה ציבורית אשר פעלה להנפקת ניירות הערך שלה לציבור לצורך גיוס הון ואשר כללי הממשל התאגידי בה נדרשים להיות לעילא ולעילא.

יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם ממצבן של החברות נכון לימים אלו. מדובר בשתי חברות אשר מצבן הכלכלי איננו מאפשר את פירעון הקנס בגובה אשר היה הולם וראוי להטיל עליהן בנסיבות העניין, ובעיקר כך עת עסקינן בנאשמת 3 אשר השליטה בה עברה מהנאשם 1 לגורמים אחרים.

45. ביחס לנאשמת 3, אין חולקין על העובדה שהשליטה בנאשמת 3 עברה מידי הנאשם דנקנר לידי נושיה של החברה. אמנם במישור האחריות הפלילית האחריות נותרה על החברה אך מי שיצטרך לשלם את הקנס הם דווקא נושיה. שמעתי את עדותו של מר אייל גבאי, הנאמן לביצוע הסדר הנושים מטעם בית משפט שאף הגיש לבית המשפט את נ/3 "בקשה לאישור מכירת חברת אי.די.בי אחזקות בע"מ", שפרט בפניי גם על קשייה של החברה נכון להיום ועל ההפסדים שנגרמו לנושי החברה לאחר קריסתה של החברה. נתתי את דעתי גם לטיעוני ב"כ נאשמת 3 בנדון, עו"ד משה ישראל, שעתר לבית המשפט להסתפק בקנס סמלי שהרי אין הצדקה "להעניש" את נושיה החברה על מעשים שנעשו על ידי בעל השליטה הקודם, מעשים אשר גרמו נזק עצום לבעלי מניותיה שהפכו להיות נושיה בעקבות ההסדר שאושר על ידי בית המשפט.

נתתי דעתי גם לטיעוניו של ב"כ נאשמת 4 לפיהם הנאשמת 4 לא נהנתה מכל רווח אלא סבלה הפסדים עצומים כתוצאה מהפעילות נשוא הפרשה, הוסיף וציין שמדובר בחברה שהיום היא נטולת כל פעילות שהיא, אין לה הכנסות וכל קנס שיוטל עליה יושת באופן אוטומטי על שטרום, למעשה הטלת קנס על הנאשמת 4 משמעה כפל ענישה בגין אותו מעשה.

בהתחשב בכל אלה ובנותני את דעתי לשינוי המהותי שחל במצבן של החברות מעת ביצוע המעשים בהן הורשעו ועד הלום, הכל כפי שפרטתי לעיל, מצאתי שחרף ההצדקה העניינית במקרה זה להטלת קנסות משמעותיים הרי מצבן של החברות נכון להיום, גם העברת השליטה של נאשמת 3 לידי נושיה דווקא, אינם מצדיקים מיצוי הדין בכל הנוגע לקנס הכספי שראוי להטיל עליהן ויש מקום להסתפק בקנס נמוך בהרבה.

סוף דבר

46. לסיכום פרק זה אציין שלא מצאתי לנכון לחרוג ממתחם הענישה ההולם כפי שקבעתי לעיל.

בבואי לגזור את דינם של הנאשמים בתוך מתחם העונש ההולם, ראיתי ליתן משקל לנסיבותיהם המקלות הייחודיות של הנאשמים. מבלי שאתעלם משיקולי החומרא שפירטתי בהרחבה, מצאתי להטיל על הנאשמים ענישה ברף הנמוך של המתחם שנקבע: אישיותם של הנאשמים, פועלם ההתנדבותי יוצא הדופן, ההפסדים והנזקים שנגרמו להם עקב הסתבכותם בפרשה, כל אלה מצדיקים זאת.

משקבעתי זאת, ראיתי לנכון לאבחן בין שני הנאשמים ולהטיל על שטרם עונש ברף התחתון של מתחם העונש ההולם בעוד שעל דנקנר מצאתי להטיל עונש ברף הנמוך של מתחם העונש ההולם, זאת מפאת ההבדלים בין השניים בכל הנוגע לנזקים שהמעורבות בפרשה זו הסבה להם.

א. לאור כל האמור לעיל מצאתי לנכון לגזור על הנאשם 1 את העונשים הבאים:

מאסר בפועל לתקופה של 24 חודשים.

12 חודשי מאסר אך הנאשם לא ישא בעונש זה אלא אם יעבור תוך שלוש שנים על אחת העבירות בהן הורשע.

קנס כספי בסך של 800,000 ש"ח או 15 חודשי מאסר תחתיו. הקנס ישולם ב-5 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.2.2017 ובכל ראשון לחודש אחריו.

ב. על נאשם 2 אני גוזר את העונשים הבאים:

מאסר בפועל לתקופה של 12 חודשים.

12 חודשי מאסר אך הנאשם לא ישא בעונש זה אלא אם יעבור תוך שלוש שנים על אחת העבירות בהן הורשע.

קנס כספי בסך של 500,000 ש"ח או 10 חודשי מאסר תחתיו. הקנס ישולם ב-5 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.2.2017 ובכל ראשון לחודש אחריו.

ג. על הנאשמת 3 אני גוזר את העונשים הבאים:

קנס כספי בסך של 250,000 ש"ח. הקנס ישולם בתוך 60 ימים מהיום.

ד. על הנאשמת 4 אני גוזר את העונשים הבאים:

קנס כספי בסך של 150,000 ש"ח. הקנס ישולם בתוך 60 ימים מהיום.

זכות ערעור תוך 45 ימים.

ניתן היום, ה' כסלו תשע"ז, 05 דצמבר 2016, במעמד הצדדים.

חאלד כבוב, שופט

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

חאלד כבוב 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה